MEANDER #3

Natuur rond Schelde, Leie en Zwalm

jaargang 22 | juli-aug.-sept. 2024

natuurpunt
Vlaamse Ardennen plus

4 Bijzondere vogelwaarnemingen
6 Birdathon 2024
7 WAT. EEN. DAG!
8 Op stap met de Plantenwerkgroep
10 Artificiële intelligentie en landschapsevolutie
11 Natuur ontmoet erfgoed
12 Maai Mei Niet 2024
13 Homo toeristicus
16 Ulrich Libbrechtwandeling
17 Vuurwerk, is het nog van deze tijd?
18 Boompjes planten
19 Blindwantsen
23 Natuurlijke beheersing van ziekten en plagen in een voedselbos - deel 1
27 Vlaamse Ardennendag (VAD) 2024
28 Paddenstoelenkalender Vlaamse Ardennen *plus*
29 Kalender
41 Staarten
42 Ik ga op reis en neem mee
44 Mediawatcher
47 Boekbespreking
48 Nieuwe ledenwandeling TLS

Natuurinbreuken? Inspectieregio West (provincie West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen)
natuurinspectie.west.anb@vlaanderen.be • Telefonisch bereikbaar tijdens de kantooruren op **050 247 770**
Problemen of klachten tijdens het weekend: bel de politie!

natuurpunt

Vlaamse Ardennen *plus* VZW
Boskant 56, 9700 Oudenaarde
Ond. Nr. 0656674360
RPR Gent, afdeling Oudenaarde
www.natuurpuntvlaamseardennenplus.be

LIDMAATSCHAP
Je wordt lid door 38 euro te storten op rek. BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

natuurpunt
Vlaamse Ardennen *plus*

Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* omvat volgende steden/gemeenten: Brakel (zonder Everbeek en Parike), Deinze, Horebeke, Kluisbergen, Kruisem, Maarkedal, Nazareth, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem, Zulte en Zwalm.

CONTACTPERSONEN
Dirk Criel 0475 45 05 34

WEBSITES
www.natuurpuntvlaamseardennenplus.be
www.facebook.com/np.vaplus
issuu.com/vlaamseardennenplus

AFDELINGEN
- **Kruisem**
  Eddy Van Den Abeele 0474 62 20 52
  ed.vandenabeele@skynet.be
- **Tussen Leie en Schelde**
  Koen Houthoofd 0470 55 02 36
  koen.houthoofd@natuurpunt.be
- **Oudenaarde plus**
  Paul Cardon 0474 39 02 77
  cardon.paul@gmail.com
- **Ronse**
  Philippe Moreaux 0476 49 24 61
  moreauxphilippe1951@gmail.com
- **Sint-Lievens-Houtem**
  bonte.christine@skynet.be
- **Vlaamse Ardennen**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Zwalmvallei**
  Jan François 09 361 03 00
  jan@aardbol.be

KERNEN
- **Rondom Burreken**
  Marie-Anne De Geest 0474 56 05 04
  marie-anne.de.geest@hotmail.be
- **Werkgroep Bos t'Ename**
  Guido Tack 0474 90 02 30
  guido.tack1@telenet.be

WERKGROEPEN
- **Paddenstoelen**
  Eddy Saveyn 0477 03 20 75
  eddy.saveyn@gmail.com
- **Planten**
  Henk Coudenys
  coudenys.henk@belgacom.net
- **Vogels**
  Dimitri Van de Populiere 0473 52 13 44
  dimitrivandepopuliere@hotmail.com
- **Zoogdieren**
  Dirk Criel 0475 45 05 34
  dirkcriel@skynet.be

RESERVATEN MET PROJECTNUMMER
Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf €40 en stort je op rek. nr. BE56 2930 2120 7588 van NP met vermelding van het projectnummer:
- **Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699**
- **Bois Joly 6625**
  Patrick Alexander 0495 45 37 77
  p.alexander@telenet.be
- **Bos t'Ename-Volkegembos 6121**
  Guido Tack 0474 90 02 30
  guido.tack1@telenet.be
- **Bovenlopen Zwalm 6142**
  Heidi Demolder 055 42 16 45
  heidi.dm@telenet.be
- **Burreken 6602**
  Dirk Criel 0475 45 05 34
  dirkcriel@skynet.be
- **Faunahuis Burreken F-04031**
  Dirk Criel 0475 45 05 34
  dirkcriel@skynet.be
- **Feelbos-Kalkoven 6185**
  Lucien Vanden Daele 055 38 70 54
- **Grootmeers 6650**
  Tine Dhollander 0495 88 13 40
  tine@gwapo.be
- **Heurnemeersen 6063**
  Gerard Mornie
  gerard.mornie@pandora.be
- **Kordaelbos 6605**
  Lieven Kinds 0486 07 93 30
  lieven.kinds@telenet.be
- **Langemeersen 6076**
  Alexander Van Braeckel
  0473 85 45 62
  alexander.tine@telenet.be
- **Leiemeersen Astene & Bachte 6109**
  Koen Houthoofd 0470 55 02 36
  koen.houthoofd@ugent.be
- **Maarkebeekvallei 6670**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Middenloop Zwalm 6160**
  Chris Nuyens
  chris_nuyens@telenet.be
- **Munkbosbeekvallei 6151**
  Laurent Flostroy 0498 67 71 09
  laurent.flostroy@pandora.be
- **Nukerkebos-Bosheide 6641**
  Simon Feys 0486 73 06 19
  simonfeys@yahoo.com
- **Paddenbroek 9401**
  Thijs Lietaer 0473 58 17 14
  thijs.lietaer@telenet.be
- **Parkbos-Uilenbroek 6136**
  Dominiek Decleyre
  dominiek.decleyre@gmail.com
- **Perlinkvallei 6204**
  Vincent Decroock 0498 10 95 39
  vincent.decroock@proximus.be
- **Pyreneeën-Tombele 6667**
  Philippe Moreaux 0476 49 24 61
  moreauxphilippe1951@gmail.com
- **Rooigembeekvallei 6669**
  Joris Van Garsse 0498 14 54 03
  joris.van.garsse@telenet.be
- **Vuilbroek 6126**
  Axel Heyerick 0479 29 94 73
  axel.heyerick@gmail.com
- **Wijmier 6141**
  Johan Cosijn 055 30 98 10
  johan.cosijn@telenet.be
- **Vallei van de Zeverenbeek 6082**
  Rik Desmet 0497 87 56 14
  desmet.rik1@gmail.com

De Boembekemolen is het bezoekerscentrum van Natuurpunt in de Vlaamse Ardennen
Veerle Van Der Kelen
Coördinator bezoekerscentrum
Vlaamse Ardennen - Boembekemolen
Boembeke 18 | 9660 Brakel
0487 32 52 06

MEANDER

is het driemaandelijks regionaal tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen *plus*.

Redactie
redactiemeander@
natuurpuntvlaamseardennenplus.be
- Johan Cosijn 055 30 98 10
- Norbert Desmet 0494 65 33 91
- Rik Desmet 0497 87 56 14
- Ellis De Vuyst 0479 433 711

Kalenderverantwoordelijke
Filip Keirse 055 38 78 83
filip.keirse@telenet.be

Cover distelvlinder, © Rik Desmet

Lay-out SomethingEllis.be

Oplage 3830 ex.

Druk Drukkerij Graphius, Gent. Papier: Magno Volume 90 gr. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van €13 op rekening BE91 8912 5408 8476 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*.

FSC www.fsc.org
MIX
Papier | Ondersteunt verantwoord bosbeheer
FSC® C014767

Teksten voor Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september

Don’t mention the climate

Het onvergetelijke Fawlty Towers leverde ons enkele blijvende oneliners op, *‘don’t mention the war’* is er daar één van. In de vele verkiezingsdebatten leek er echter een *‘don’t mention the climate’* te bestaan. Dat is best opmerkelijk, want de lange sombere en natte winter en lente drukten ons nogmaals met de feiten op de neus. Mensen die door de klimaatverandering al stilletjes droomden van een mediterraan klimaat in Vlaanderen komen bedrogen uit. Terwijl we dit schrijven worden in het zuiden van Duitsland duizenden mensen geëvacueerd wegens overstromingen. Het rapport van de Europese klimaatdienst Copernicus schetst een doembeeld over het weer in 2023 en de gevolgen ervan en stelt onomwonden dat “De klimaatcrisis de grootste uitdaging is van onze generatie”. Het rapport meldt verder dat Europa het snelst opwarmende continent is, met temperaturen die ongeveer twee keer zo snel stijgen als het wereldwijde gemiddelde. Vorig jaar gingen in Europa 63 levens verloren door stormen, 44 door overstromingen en nog eens 44 door bosbranden. De economische verliezen worden geschat op meer dan 13,4 miljard euro, verliezen die in de toekomst enkel zullen toenemen …

Tijdens de verkiezingscampagne deden de politici, op een zeldzame uitzondering na, echter angstvallig alle moeite om het onderwerp te vermijden. Thema’s als migratie en koopkracht overheersten, maar over hoe we later de erger wordende gevolgen van de klimaatverandering gaan betalen werd zedig gezwegen. Voor velen lijkt het einde van de maand hun verste horizon.

Tegelijk was er bij sommige partijen een opbod om natuurgerichte maatregelen, zoals het stikstofdecreet en de natuurherstelwet, te ‘herzien’ of ‘aan te passen aan de Vlaamse realiteit’ onder het motto: “Ik ben wel voor natuur, maar het mag de economische groei niet in de weg staan”. Het lijkt wel de tactiek van de verschroeide aarde, zorg er door jaren wanbeleid voor dat de natuur er slecht voor staat, en zeg dan dat het geen zin meer heeft om die natuur verder te beschermen of te herstellen. Van de 44 Europees beschermde habitattypes die we in Vlaanderen aantreffen zijn er slechts drie in ‘goede staat van instandhouding’. België bengelt overigens onderaan de ranking van de Europese landen op dat vlak.

Ook Natuurpunt kreeg de laatste maanden serieuze aanvallen vanuit politieke hoek te verwerken. Onze nieuwe voorzitter Noah Janssen merkte daarover in Knack op dat “Natuurbeschermers de zwartepiet toespelen is makkelijker dan te moeten toegeven dat je als regeringspartij het stikstofdossier decennialang hebt laten verzieken. En misschien zeggen die aanvallen ook iets over onze veranderde status. Natuurpunt, dat is niet langer drie mannen in een groene parka die in een hoekje van de gemeente één hectare aan het beheren zijn. Vandaag zijn meer dan 130.000 families lid van Natuurpunt. Wij zijn een hoge boom geworden, en die vangt zoals bekend veel wind.”

Elk jaar is 22 mei de internationale dag van de biodiversiteit en daar besteedde het Natuurbericht (Natuurpunt) die dag aandacht aan. En er zijn positieve signalen, soorten zoals de wolf, zeearend, bever, otter, boommarter, boomkikker en andere doen het om diverse redenen goed. Die mooie ontwikkelingen staan in schril contrast met enkele andere zorgelijke evoluties. De meest opvallende daarvan is de achteruitgang van insecten (zie ook de Mediawatcher in dit nummer). Bovendien contrasteren de hoera-verhalen over broedende zeearenden en kraanvogels in Vlaanderen sterk met het enorme verlies aan akker- en weidevogels. Soorten als zomertortel en ringmus lijken in onze streek, en bij uitbreiding in Vlaanderen, op weg om te verdwijnen (zie verslag Birdathlon in dit nummer).

Maar *optimism is a moral duty*, er zijn dus gelukkig ook lichtpuntjes. Zo blijkt uit een vernieuwde set van natuurindicatoren van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) dat het Vlaams biodiversiteitsbeleid de voorbije legislatuur een versnelling hoger schakelde met het verwerven van natuurgebieden, de uitrol van effectief natuurbeheer en het toegankelijk maken van natuur- en bosgebieden. De Vlaamse overheid en de private partners (natuurverenigingen of particulieren) kochten in 2023 samen 2524 hectare gronden aan in functie van natuurontwikkeling en -beheer. Die terreinen moeten onder andere dienen voor bosuitbreiding en voor het realiseren van natte natuur. Beide helpen om de gevolgen van de wereldwijde klimaatverandering, zoals overstromingen, droogteperiodes en hitte op te vangen. Ze maken het ook

mogelijk om in het dichtbevolkte Vlaanderen meer nabije natuur toegankelijk te maken.

De oppervlaktegebieden met effectief natuurbeheer nam in 2023 toe met 7.159 ha, dit is de sterkste toename sinds 2014. De totale oppervlakte met effectief natuurbeheer beslaat nu 107.668 ha, of 8% van Vlaanderen. De fragmentatie van natuur in kleine snippers, te midden van een natuuronvriendelijk landschap, blijft echter een structureel probleem. En eerder dan de snippers dan maar te schrappen, zoals hier en daar geopperd wordt, moeten er inspanningen geleverd worden om de snippers met elkaar te verbinden.

En op de valreep nog meer goed nieuws: de – intussen wel fors afgezwakte – Europese natuurherstelwet werd uiteindelijk toch nog goedgekeurd. Dat danken we aan de moedige houding van de Oostenrijkse minister van leefmilieu.

België onthield zich omdat Vlaanderen tegen is.

Rik Desmet

Bijzondere vogelwaarnemingen

LENTE 2024

Het was een bijzonder voorjaar in VA+. Na 5 maanden vogels kijken staat de teller op bijna 200 waargenomen soorten, met daartussen enkele heel bijzondere soorten. Opvallend: de aankomstdatum van enkele zomergasten, voornamelijk diegene die overwinteren in de Sahel en West-Afrika, lag behoorlijk vroeg. Gedreven door een stevige rugwind begin april (incl. laagje Saharastof op de auto's) konden ze sneller dan gewoonlijk de Sahara en Middellandse Zee oversteken. Het gaat hier over soorten zoals bv. nachtegaal, braamsluiper, grasmus, rietzanger,... Maar dit gold niet voor alle zomergasten. Boerenzwaluw bleef bv. op het gemiddelde.

In het vroege voorjaar, maart, werden 3 middelste zaagbekken op de Callemoeie gevonden (EDV), waar ook een mannetje krooneend (NVW) werd gezien. Maart trakteerde ons ook op een zot kraanvogelweekend met ongeziene aantallen over VA+, naar schatting minstens 700 ex op 2 dagen, historische aantallen. Geheel passend binnen de influx van dwergarend in België, werd er ook één gezien binnen VA+, over Eine (CME). Over Rozebeke vloog een roodkeelpieper (HVE). De laatste barmsijzen werden in het begin van deze maand nog gezien, het einde van de winterinvasie. De laatste smellekens trokken deze maand ook nog weg of voorbij uit VA+.

Dankzij het extreem natte voorjaar werd een gecompacteerde, overbemeste maïsakker in Ouwegem een van de meest bezochte plekken van het voorjaar. Er bleef namelijk het hele voorjaar veel water staan en de plek werd al gauw een *supercharger* op de autosnelweg voor steltlopertrek. Wat daar naar beneden is gekomen op enkele weken, mede door de talrijke buien, is werkelijk fenome-

Koereigers © Rik Desmet

naal voor onze regio. Een overzicht van enkele maxima: 30 kemphanen, 4 regenwulpen, 3 rosse grutto's (DDG, JDW), 1 IJslandse grutto (JDW), 3 keer een drieteenstrandloper (JDW, JaVH, DDG), 1 kleine strandloper (DDG), 2 Temmincks strandlopers (DDG) en 1 kanoet (BDE), 44 bontbekplevieren (DDG) en 8 bosruiters. Voor de rosse grutto was het al 8 jaar geleden dat we er in VA+ vonden.

De Callemoeie in Nazareth is ook meestal een hotspot tijdens de trek. In het voorjaar werden daar 2 steltkluten (JDW), 2 keer noordse sterns (2 ex. en 1ex. JDW), 3 dwergsterns (NVW), zilverplevier (NVW), 7 Temmincks strandloper (IMA), bonte strandlopers, bos- en zwarte ruiters ontdekt. Ook tot 7 zwarte sterns en lepelaar werden er sporadisch gezien. Net zoals de Pontische meeuw, dwerg- en geelpootmeeuw.

In de Leiemeersen te Bachte-Maria-Leerne claimden de grutto's terug hun stekje op. Steltkluut (JDW), lepelaar, zwarte en bosruiters kwamen er ook op bezoek.

In april kregen we ook nog hop op bezoek in Zulzeke (BDV). Een grauwe gors liet zich even zien in Lozer (JaVH). Over de Vlaamse Ardennendag in Zegelsem vloog een zwarte ooievaar.

De voorjaarstrek mindert qua intensiteit in mei, maar kan nog steeds heel mooie soorten opleveren. In de Langemeersen werden 2 kwartelkoningen en een porseleinhoen gehoord (LVDW). Aan de Donk in Oudenaarde werd net als vorig jaar terug een koppel woudaap gezien en er kwam een reuzenstern (TNA) op bezoek. Kwak werd 2 maal gehoord. Een grauwe kiekendief vloog over Ouwegem (GGR). Hop werd nog gezien in Welden (LVC) en Opbrakel (TIJ). Bijeneters vlogen over Meilegem (KSA) en Mater (SDV). Over Asper vloog een raaf (ELE). Een fluiter liet zich horen in de Hospicebossen (LVDL). Orpheusspotvogel zong in Heurne, Ronse en Kwaremont. Snor zong in het Paddenbroek en de Langemeersen.

In de kraamafdeling kunnen we alvast melden dat de ooievaars voor 5 bezette nesten zorgden in de Brielmeersen te Deinze, met daarin 13 jongen. Visdief broedt waarschijnlijk in Nederename. De kolonie kokmeeuw in Eine gaat lichtjes achteruit, maar houdt stand en de soort broedt nu ook voor het eerst in de Heurnemeersen! Een opsteker voor een soort in achteruitgang. De slechtvalken in Oudenaarde kregen 2 jongen. Bruine kiekendief nam ook enkele broedlocaties in, voornamelijk in de buurt van de Schelde. Ook havik broedt op enkele plaatsen. Oehoe heeft ook opnieuw met succes gebroed in VA+. In Erwetegem liet zich ook ruime tijd een koppel zien, maar hun herkomst lijkt zo goed als zeker uit gevangenschap te zijn. Het natte voorjaar zorgde ervoor dat de kieviten die

Orpheusspotvogel © Rik Desmet

broeden op de akkers wat meer tijd kregen om hun eieren uit te broeden alvorens uitgeploegd te worden. In de Hospicebossen broedt de bonte vliegenvanger opnieuw na enkele jaren afwezigheid. In domein Breivelde lijkt ook de Europese kanarie te broeden.

Over de hele lente werden de volgende soorten af en toe waargenomen. Zomertalingen waren vooral aanwezig in het vroege voorjaar. Geoorde futen liet zich ook af en toe zien op de grote plassen, maar het gaat hier over doortrekkers. Ook koereiger, een steeds algemener wordende trekvogel bij ons, werd meerdere malen waargenomen (grootste groep: 17 ex, Nazareth, BDE). Ook lepelaars, purperreigers, kleine zilverreigers, kluten, goudplevieren, regenwulpen, beflijsters, appelvinken (waarschijnlijk ook broedvogel), kruisbekken ... passeerden op trek. Bij de roofvogels kwamen verschillende rode en zwarte wouwen voorbij, blauwe kieken nog tot in mei, en enkele visarenden.

Voor kwartels (29 km-hokken) kunnen we een goed voorjaar optekenen. Middelste bonte specht heeft kleine bonte specht bijgehaald in het aantal waarnemingen. Zwarte specht liet zich ook enkele keren zien. Voor wielewaal is het dan weer een bedroevend voorjaar, de soort werd maar in 8 km-hokken waargenomen. Ook de grasmus en rietgors zijn in mindere aantallen aanwezig in de broedgebieden in vergelijking met de vorige jaren. Boompieper, paapje en tapuit kenden ook een flauwe doortrek. De populatie ringmus, grote lijster, gekraagde roodstaart, grauwe vliegenvanger, ... blijft op een (heel) laag pitje staan, met nog een paar bastions waar ze min of meer standhouden. In het zuiden van de Vlaamse Ardennen zingt de geelgors nog op een handvol plaatsen.

Het natte en koude voorjaar zorgde voor veel dynamiek, maar zal ongetwijfeld ook voor heel wat broed- en trekvogels een enorme uitdaging geweest zijn.

Dimitri Van de Populiere

Birdathon 2024

116 soorten, dat is het eindresultaat van de birdathon die we hielden op 4 mei in VA+. Dat zijn er in vergelijking met vorig jaar twee meer. Een mooi resultaat dus na 24 uur vogels kijken. De exoten genre nijlgans etc. … telden we niet mee. Er werden die dag meer dan 800 waarnemingen ingevoerd, verdeeld over een 40-tal waarnemers, binnen het werkingsgebied voor onze VWG VA+.

In de vroege uurtjes stroomden de eerste waarnemingen al binnen op onze site. Een kerkuil om 4.30 uur was de eerste soort van de dag. Tegen 10 uur 's ochtends kwam de kaap van 100 soorten al in zicht. Kanoet, bosruiter, wulp, een visarend op trek, zangposten van nachtegaal en gekraagde roodstaart, een snorrende snor, roodborsttapuit met jongen … Dat waren tegen dan de bijzonderste soorten. In het begin van zo'n zoektocht dikt het soortenlijstje snel aan. In de namiddag klommen we tot 112, met zwarte stern, havik, boomvalk, oehoe, braamsluiper en een zingende bonte vliegenvanger. De laatste soorten die er nog bijkwamen waren grote lijster, spotvogel, koereiger en wintertaling (laatste +1 van de dag).

Onder de noemer 'zit zeker in VA+, maar vonden we die dag niet': zwarte mees, middelste bonte specht, ransuil, wielewaal en mogelijk ook appel- en goudvink. En je moet in de trekperiode ook wat geluk hebben natuurlijk met toevallige passanten.

Zo'n birdathon houdt ook een vinger aan de pols hoe het gesteld is met de 'algemenere' soorten. In vergelijking met de vorige eeuw zijn er zeker soorten bijgekomen. Voor VA+ is dat bv. koereiger en grote zilverreiger (jaarrond aanwezig), oehoe (broedvogel), middelste bonte specht (broedvogel), orpheusspotvogel (bijna jaarlijkse gast). Cetti's zanger is opvallend: in 2002 maar 2 koppels in Vlaanderen, in VA+ alleen nu al minstens 100 koppels. Ook de roofvogels doen het beter dan toen. Nog een aantal soorten timmeren aan een comeback: woudaap, nachtegaal, rietzanger, roodborsttapuit. Nogal vaak gaat het hier over zogenaamde klimaatvolgers.

Bonte vliegenvanger in Nazareth op de birdathon © Koen Verhoeyen

Maar er is natuurlijk ook veel verdwenen in vergelijking met toen: matkop, grauwe gors, zomertortel. Wat mij vooral zorgen baart, is hoezeer de dichtheden van voorheen algemene soorten achteruitgaan. Het is werkelijk een opgave geworden om nog ringmus te vinden bij ons. Bijna verdwenen: grote lijster. Help! Verder lopen ook de aantallen van soorten als veldleeuwerik, geelgors en wielewaal sterk achteruit. Er zijn nog zangposten, maar … Het gaat hier vaak over soorten gebonden aan het landelijk landschap. Zo kan ik er nog een pak opsommen, helaas.

Een volledig overzicht vind je op https://vwgvap.waarnemingen.be/ en dan selecteer je de juiste datum (4 mei).

Dimitri Van de Populiere

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD
alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen
MICHAEL BEKAERT
Ganzendam 9 - 9890 Vurste
T. 0497 43 01 79

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055 31 44 77, Fax: 055 30 03 45
bestel@beatrijs.be

WAT. EEN. DAG!

Blankaart - zeearenden in het vizier © Luk Neujens

In de derde week van mei ging de Vogelwerkgroep op uitstap naar de Blankaart, een fantastisch natuurgebied in de Westhoek. Vergeef ons het enthousiasme, maar wat een topdag was dat! We tikten bijna de kaap van 100 soorten aan en dat op een wandeling van 10 km. "*10 soorten de lopende kilometer"* merkte Lucia Decuyper fijntjes op. Wat een topgebied, proficiat aan de plaatselijke werkgroep voor de geleverde inspanningen van de afgelopen jaren.

De teller begon al te lopen op de parking en de eerste soort van de dag was een koereiger, de eerste van velen die dag. In het kasteelpark hoorden we verschillende 'duudeljo's'. De tropisch ogende wielewaal floot volop. We hoorden er minstens vijf die dag, en kregen zelfs een jodelend koppeltje in het vizier. En dan, de hoofdrolspelers, *Betty* en *Paul*, het koppel zeearenden. Fantastisch gezien. Op nest, in een boom, rondvliegend, af en toe een vleugel uit het nest van een van de twee jongen. Ondertussen kwam er ook nog een mannetje bruine kiekendief een van de zeearenden ambeteren, maar dat maakte niet veel indruk op de vliegende deur.

Ahja, die bruine kieken, ik kan niet tellen hoeveel we er hebben gezien. Misschien per kwartier minstens één? Ik weet het niet. Ze vlogen overal. Natuurlijk vaak dezelfde, maar we zagen ze constant. Soms zo dicht dat je eens vriendelijk goedendag kon zeggen als ze voorbij kwamen. Hetzelfde met de boomvalken: eens de zon er was vlogen ze overal. Jagend op libellen. Eentje met een libel uit het vuistje. Vleugeltjes eraf trekken en oppeuzelen uit het vuistje, en dat allemaal boven ons hoofd. Misschien was het wel die vroege glazenmaker die we even ervoor zagen wegvliegen?

Uit het blik met zangertjes haalden we naast de alomtegenwoordige kleine karekieten en rietzangers, ook nog bosrietzanger, snor (2 keer), sprinkhaanzanger, tuinfluiter én we ontdekten een grote karekiet, alsjeblieft. De eerste waarneming voor het gebied van dit jaar.

Ondertussen hadden we nog voor de middag enkele keren de kenmerkende diepe uh-WHOEMP gehoord van de roerdomp. Wat een fantastisch geluid. Kleine en grote zilverreiger, blauwe reiger en veel koereigers vervolledigden het reigerensemble. Ook lepelaar, witte ibis (exoot) en de zeldzame zwarte ibis kwamen op de daglijst, net als verschillende ooievaars.

Die zwarte ibis zagen we trouwens tijdens het 'zwart minuutje'. Hoe dat ging? "Kijk, een zwarte roodstaart, die hadden we nog niet vandaag. Ahja, leuk." Jeroen Vanheuverswyn: "Daar zit een zwarte ibis". "Wat? Ahja, wauw, super. Woehoew!" "Euh, zie je dat, er vliegen ook drie zwarte sterns rond die ibis. Haha, nee toch? Toch wel!"

Om de soortenrijkdom even te illustreren. We hadden in één beeld steltkluten, grutto's, tureluur, kemphaan, groenpootruiter, zwarte ibis, grote zilverreiger en zwarte stern. Je zou haast denken dat we ergens in het buitenland zaten na een reis van enkele honderden kilometers.

We voegden ook nog een tiental zomertalingen toe, een voorbijzoevende zilverplevier in zomerkleed, vele steltkluten (sommige al met kuikens), grutto's, enz.

En dat allemaal zonder een drup regen, een verbrand snoetje in de namiddag en enkele heerlijke hapjes en biertjes onder de middag.

Dimitri Van de Populiere

Blankaart - zeearenden © Luk Neujens

Op stap met de Plantenwerkgroep

Zondag 12 mei 2024, we verzamelen halfweg de ochtend aan het uitkijkpunt van het Bosgat, boven het Bos Terrijst. Tien uur is vroeg genoeg om te beginnen. Het is tenslotte zondag. Hier in een van de meest bewandelde stukjes van Schorisse bevindt zich een ifbl-kwartierhok (E3 41 24; 1km^2 groot) dat gek genoeg nog nooit systematisch geïnventariseerd werd. Met een zevental plantenliefhebbers gaan we daar vandaag iets aan doen. Het is reeds onze derde excursie dit voorjaar.

Als gids en initiatiefnemer heb ik de twijfelachtige eer om de streeplijst op te maken. Dat gaat zo (in het begin toch): van alle kanten worden er plantennamen geroepen, vaak twee of drie door elkaar en ik mag die op mijn lijst opzoeken en er een streepje naast zetten. Na de eerste dertig soortnamen wordt het gelukkig wat rustiger, al blijft het een hele voormiddag nodig om de concentratie te bewaren.

We vertrekken dus aan het uitzichtpunt, waar we onze lijst beginnen op te maken met de algemene soorten die we zowat overal tegenkomen: grote weegbree, straatgras, klein kruiskruid, Engels raaigras, schijfkamille, zachte ooievaarsbek, smalle weegbree, akkerkool, kleefkruid, gewoon biggenkruid, grote brandnetel enz … Soms ontbreekt er eens eentje van onze vaste klanten, zoals vandaag het geval zal blijken met paarse dovenetel en melganzenvoet. Andere keren zoeken we grondig tot we het verloren schaap hebben opgespoord, zoals vorig jaar enkele keren het geval was met zevenblad.

Enkele afgemaaide rozetten van dubbelkelk doen de herkenningsapp van Natuurpunt tilt slaan. Die maakt er verkeerdelijk kaardenbol van. Artificiële intelligentie in een moeizame leerfase. Nooit blind vertrouwen op die handel.

De Tiegstraat begint als een smalle asfaltweg. In het eerste, doodlopende zijstraatje vinden we enkele mooie exemplaren van het muizenstaartje, voor een keertje niet aan de ingang van een modderige akker, maar in een wegberm. Het staat er in het goede gezelschap van duist. Beide soorten zijn niet echt zeldzaam, maar we worden er toch elke keer weer vrolijk van als we hen tegenkomen. Het kinderhart van een botanicus is gauw gevuld.

Melganzenvoet © Gilbert De Ghesquière

In een bossig stukje aan de natuur teruggegeven tuin bloeien de pinksterbloemen naast uitgebloeide bosanemonen. Het gevlekt longkruid dat dicht bij de afsluiting met de tuin ernaast staat, noteren we niet. We vermoeden dat het van bij de buren ontsnapt is.

Soort van de dag is ongetwijfeld gewone ereprijs. We zien zijn hemelsblauwe bloemtrosjes langs zowat gans onze route. Grote muur komt op een verdienstelijke tweede plaats. Bloedooievaarsbek in de berm is een fleurige ontsnapte uit een tuin aan de overzijde, maar waar de grote maagdenpalm aan de ingang van een wei vandaan komt, is niet meer na te gaan. Zij mogen wel op de lijst, want ze zijn ver genoeg ontsnapt uit de tuinen waar ze ooit werden aangeplant. Wat verderop groeit er voor de afwisseling grasmuur, het elegante, kleine broertje van de grote muur.

Daar waar de Tiegstraat overgaat in een authentieke, holle modderweg vinden we groot moerasscherm in een gracht. Voorlopig leeft hij nog, maar de koebramen die erboven staan, zijn reeds aangetast door het gulle gebruik van herbiciden, een vast onderdeel van het spel mens-erger-je-niet, versie plantenwerkgroep. In de holle weg groeit boskortsteel (een relatieve schoonheid onder de grassen), bloeit bosveldkers, vinden we nog wat late blaadjes van gevlekte aronskelk en de eerste jonge scheuten van heggewikke.

Beneden gekomen, aan wandelknooppunt 22, slaan we rechtsaf voor een gezondheidswandeling tussen de akkers en de weilanden. Landschappelijke schoonheid, gekoppeld aan botanische armoede, zoals we dat gewoon zijn. In een aardappelakker die niet gerooid is geraakt, is de verloren oogst overgroeid door hoofdzakelijk hoog struisgras. In de verte zingt een geelgors. Dominiek heeft goeie oren.

Via het Bosgat met zijn soortenrijke bermen, klimmen we terug naar ons beginpunt. We noteren aardbeiganzerik, bosaardbei, gele dovenetel, bonte gele dovenetel, glad walstro en we vinden enkele jonge exemplaren van onze inheemse vogelkers. De geelgors zit nu veel dichterbij te zingen en uiteindelijk zien we hem zitten op een weipaaltje. Roland heeft goeie ogen. En een nog betere verrekijker.

Als toemaatje dalen we nog even af naar de ingang van het Bos Terrijst. Dat doen we via het wandelpaadje naast het uitkijkpunt. Dit brengt ons via een ezelsweide en een hooiland naar het hoofdpad dat naar het bos leidt. De wilde hyacinten zijn intussen al volledig uitgebloeid en van paarse schubwortel is geen spoor meer te bekennen. We vullen onze lijst wel aan met enkele typische bossoorten zoals boszegge, brede stekelvaren en Gelderse roos. We banen ons een modderweg door de nog steeds verzopen ezelsweide. In het bijbehorende vijvertje is de dotterbloem, die er decennia lang stand hield, het slachtoffer geworden van de droogtes van de voorbije jaren en bijgevolg verdwenen. Mannagras laat zich duidelijk minder snel ringeloren.

Een roos met kleine, kale blaadjes en kromme stekels die zich goed staande weet te houden tussen de grote leembramen (een goed herkenbare lokale bramensoort die echter nog niet wetenschappelijk is beschreven), is jammer genoeg nog niet op naam te brengen. De kleine, witte roosjes staan nog net niet open en van vruchten is er uiteraard nog geen sprake. Dit geeft me een goeie reden om hier over enkele weken nog eens te komen wandelen.

Het drassige hooiland achter de herdenkingssteen voor Marcel Nachtergaele ligt nog voor de helft in ons kwartierhok. Wegens oververhitting, honger en dorst (en ook omdat we er feitelijk niet in mogen), doen we maar een oppervlakkige prospectie. We zien grote lisdodde, reukgras en kale jonker. En brem hadden we ook nog niet op onze lijst.

Terug boven, in het Bosgat, zet ik de laatste streepjes naast de namen vlinderstruik en bosrank. Deze hebben een plekje gevonden tegen de buitenmuur van een leegstaande vierkantshoeve. We hebben in totaal een tweehonderdtal soorten en ondersoorten op naam kunnen brengen, waarvan 129 die nog niet eerder opgenomen waren in onze regionale plantenatlas voor dit kwartierhok. Geen zeldzaamheden gevonden vandaag, maar dat vinden we helemaal niet erg.

Deelnemers aan deze excursie waren Marie-Anne De Geest, Christine Troch, Chris Breckpot, Dominiek Decleyre, Roland Werbrouck en Willy Desmettre.

Heb je ook zin om eens mee te gaan? Je bent welkom, ongeacht het niveau van je plantenkennis! Het is een unieke kans om veel bij te leren in korte tijd. De ervaren deelnemers geven graag tekst en uitleg aan de beginners en aan elkaar en iedereen slaat de bal wel eens mis. Mijn eigen gemiddelde ligt nog steeds rond de drie missers per excursie, ondanks ruim veertig jaar ervaring.

Henk Coudenys,
secretaris PlantenWerkGroep
Vlaamse Ardennen+

Artificiële intelligentie en landschapsevolutie

Met artificiële intelligentie (AI) werd nu ook het historisch landgebruik in Vlaanderen en Brussel in kaart gebracht. Het resultaat geeft een duidelijk beeld van de veranderingen in het landschap sinds het einde van de 18e eeuw. Het gaat om een gezamenlijk project van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, Digitaal Vlaanderen en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO).

De kaarten van Ferraris, afgewerkt vóór 1778, en de topografische kaarten van 1873 en 1969 zijn online te raadplegen via de geoportalen Geopunt van de Vlaamse overheid en Cartesius van het Nationaal Geografisch Instituut. Maar de kaartweergave op deze geoportalen laat niet toe om de toenmalige oppervlaktes te berekenen van heide, bos, akker, grasland, of ander landgebruik. Artificiële intelligentie (AI) hielp de legende van deze historische kaarten te herkennen en vlekken van hetzelfde landgebruik te digitaliseren. Zo kon het landgebruik in 1778, 1873 en 1969 worden berekend en vergeleken met het huidige landgebruik. Bovendien kunnen de kaarten nu op elkaar gelegd worden om veranderingen van het landgebruik te analyseren.

Tot 1969 namen akkers en graslanden samen meer dan 65 procent van Vlaanderen in, daarna liep hun aandeel terug tot 52 procent in 2022. Die afname is vooral toe te schrijven aan de toename van infrastructuur, bebouwing en tuinen.

Tussen 1873 en 1969 verdubbelde het areaal van graslanden. Deze verandering was het gevolg van een grote landbouwcrisis op het einde van de 19e eeuw, waarbij de invoer van goedkoop graan leidde tot een heroriëntatie van akkerbouw naar veeteelt.

Het aandeel van heide en kustduinen nam sterk af, van 12 procent op het einde van de 18e eeuw tot nog slechts één procent in 2022. In de 19e eeuw zorgde vooral bebossing voor die afname, in de periode 1873 -1969 speelde ook ontginning als landbouwgrond een belangrijke rol. Van de kustduinen is meer dan de helft verdwenen door de toename van infrastructuur, bebouwing en tuinen.

Het aandeel van bossen bedroeg in de voorbije eeuwen steeds ongeveer 10 procent. Achter dit weinig veranderde aandeel gaan echter grote verschuivingen schuil, die elkaar in balans houden. In het westen en het zuiden van Vlaanderen werden bossen ontgonnen als landbouwgrond en in de Kempen is een ongeveer gelijke oppervlakte heide bebost.

De oppervlakte van water nam na 1969 toe van 2 naar 3 procent, door de aanleg van havendokken en door zand-, klei- en grindwinning. Maar de oppervlakte van moerassen en buitendijkse gronden (schorre, slikke of strand) is afgenomen van 1,3 procent in 1778 naar 0,4 procent in 2022.

Door al deze veranderingen is in 2022 slechts 20 procent van de oppervlakte van Vlaanderen niet van landgebruik gewijzigd in de voorbije 250 jaar.

De onderzoekers wijzen erop dat deze kaarten erg nuttig zijn om de betekenis van landschappen te bepalen voor erfgoedwaarden, biodiversiteit, ecosysteemdiensten of landbouwgebruik. Hierdoor kan men bijvoorbeeld historische akkergebieden opsporen, de koolstofvoorraden van graslanden verklaren, verdwenen moerassen en rivierarmen met een waterbergende functie lokaliseren en oude bossen met een hoge biodiversiteit onderscheiden van recenter ontstane bossen.

De kaarten zullen worden gedeeld via Geopunt. Lees het rapport op https://www.vlaanderen.be/inbo/publicaties/digitalisatie-van-historisch-landgebruik-en-analyse-van-landgebruiksveranderingen-in-vlaanderen-1778-2022

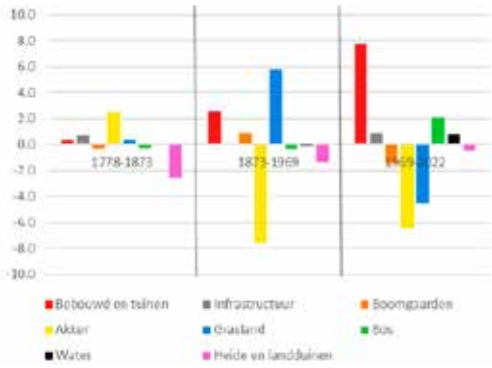

Figuur: evolutie van de verschillende landgebruiksklassen, uitgedrukt in gemiddeld aantal hectaren per dag, voor de periode 1778-1873 (links), 1873-1969 (midden) en 1969-2022 (rechts)

Natuur ontmoet erfgoed

Afspraak op 3 maart aan de kerk van Sint-Martens-Leerne. Wie de deprimerende weersvoorspelling negeerde, kwam droog en rijkelijk beloond thuis.

In colonne zakten we af naar de Leie vlakbij. Sint-Martens-Leerne, een ogenschijnlijk banaal straatdorp, koestert een rijke geschiedenis op de rand van de Vlaamse Vallei. Gedocumenteerd met foto's en kaarten licht Paul Geeroms toe hoe tijdens en net na de laatste ijstijden het huidig Leielandschap vorm kreeg. Rivieren waren eerder uitgewaaierde waterlopen, duidelijke oevers ontbraken. Valleien waren veel dieper. Opstuivend zand uit de bedding van de soms droge riviervallei creëerde landduinen en donken (verheven plekken) tussen de kouterruggen (permanent droge plaatsen).

Opgravingen op verschillende tijdstippen legden een aantal tijdsvensters bloot. Vondsten uit de bronstijd (1690-1510 v.Chr) toonden een grote prehistorische hoeve. Uit de ijzertijd (± 500 tot 100 v.Chr.) zijn er Keltische nederzettingen gevonden. Op een andere plaats in dit dorp werden resten van bewoning uit de Romeinse periode teruggevonden. Ook de Franken passeerden hier niet ongemerkt (3de tot 9de eeuw n.Chr.). Bewijs hiervan: een nog bestaande hoeve aan de Leieboorden.

Het bewonerspatroon van onze verre voorouders drukte een stempel op de natuur in dit Leielandschap. Natte hooilanden, drogere donken, vruchtbare kouters en dorre zandduinen wisselden elkaar af. Een rijk palet aan teelten omzoomd door hagen, bomen en grachten herbergde een grote biodiversiteit. Van dit alles is in het huidig landschap nog bitter weinig te merken. De Gheraerdsboom, een 400 jarige linde is een weggedrukte getuige langs de drukke Drongensesteenweg. In een oorkonde aan Gerardus van Lederna uit 1100-1200 is voor het eerst sprake van Sint-Martens-Leerne. De linde werd ei zo na gekapt voor de aanleg van een parking. Vlaanderen loopt niet hoog op met erfgoed en natuur.

Mijmerend zijn we intussen aan het kasteel van Van Crombrugghe beland. Een hectaren groot domein, omzoomd door meidoornhagen en twee statige beukendreven. De eigenaar wimpelde de vraag om zijn tuin te bezichtigen af in gebroken Nederlands "Nu niet, miskien binnen een paarrr jaarrr."

Net als vele plaatsen kent ook dit dorp slechts een paar winnaars en veel verliezers ...

Greet De Wandeler

Modest & Kamiel

agro-ecologische bioboerderij in Mater met weidevarkens, veldbloemen en Glamping

zelfpluk van zomerse bloemen
boeketten op bestelling
zomerbar van 21 juni tem 21 september

2-wekelijks vers varkensvlees
charcuterie en andere hoeveproducten

overnachten op de Glamping in de eetbare tuin

workshops - teambuildings - feesten

www.modestenkamiel.be

Maai Mei Niet 2024

De editie 'Maai Mei Niet' van 2024 leek eerder op een 'verzuip mij niet'. Het organiserend tijdschrift Knack publiceerde op 6 juni de resultaten van deze vierde jaargang. Het slechte weer, 'geholpen' door een ongenode gast uit Spanje, zorgde voor een minder bloemrijke editie.

Op elke vierkante meter gazon die in mei niet werd gemaaid, werden gemiddeld 78 bloemen geteld. Vorig jaar waren het er 96, het jaar daarvoor 85. Die lage bloemenweelde vertaalt zich ook in een relatief lage nectarscore van 36 milligram nectar per vierkante meter. Ook voor de imkers is dit voorjaar geen geschenk en het aantal vlinders in onze tuinen blijft voorlopig bedroevend laag.

Gewoon biggenkruid kampioen

Dat het aantal bloemen in het gazon elk jaar schommelt, spreekt voor zich. Het viel misschien minder op, maar ondanks de vele regen lag de gemiddelde temperatuur in mei toch meer dan een graad boven het langjarige gemiddelde. Daardoor liep de voorjaarscyclus enkele weken voor op schema. Dat verklaart waarom de paardenbloem – drie jaar op rij de nectarkampioen – dit keer het onderspit moest delven. De bloei van de paardenbloem piekte dit jaar vroeger, waardoor hij al bijna volledig was uitgebloeid tijdens het telweekend. Daarentegen bloeide het gewoon biggenkruid vroeger dan anders. Dankzij die vroege bloei mag dat gewoon biggenkruid zich dit jaar de nectarkampioen noemen. Per vierkante meter produceert het 12 milligram nectarsuiker, nipt meer dan de paardenbloem vorig jaar.

Biggenkruid © Rik Desmet

Regendans naaktslak © Rik Desmet

Slakkenparadijs

Het warme, maar natte voorjaar heeft niet alleen het normale bloeiritme verstoord, maar het weer strooit ook via een omweg roet in het eten. Het zorgde voor ideale omstandigheden voor de voortplanting van de slakken die schijnbaar met duizenden tegelijk onze tuinen innamen. De verkopers van slakkenkorrels konden zich rijk rekenen. De gevolgen van het massale gebruik van deze chemische rommel op de egels en de bodem zal navenant zijn.

Ook het Natuurbericht van 8 mei besteedde aandacht aan de slakkenplaag. Met meer dan 25 slakken per vierkante meter bezorgen de slakken niet alleen de tuiniers kopzorgen, ze zorgen ook voor vergrassing. Ze zijn namelijk nogal kieskeurig en eten vooral bloemdragende planten, terwijl ze de grassen links laten liggen. Dit heeft een fundamentele impact op de hergroei van de kruidige vegetatie. Terwijl bij grote zomerdroogte alles verschroeit (inclusief grassen) en er kale plekken tussen de grasmat op de bodem vrijkomen, waarin nadien al heel snel pionierkruiden kunnen kiemen, wat tot een verbloeming van graslanden en bermen leidt, is het nu net omgekeerd. De intense, selectieve begrazing door slakken zorgt ervoor dat kiemplantjes van de meeste bloemdragende planten geen kans krijgen, terwijl de grassen volop hun gang kunnen gaan.

De slakken blijken slechts een beperkt aantal zaadplanten niet of minder te lusten zoals soorten basterdwederiken, boterbloemen, zuring, dagkoekoeksbloem, teunisbloem, … De Spaanse wegslak, een invasieve exoot uit Zuidwest-Europa, blijkt een belangrijk aandeel te hebben in de huidige slakkenmassa en zo belanden we dan weer bij de fundamentele invloed die exoten kunnen hebben op onze ecosystemen.

Nazorg

Door de groeiomstandigheden stond het niet-gemaaide gras dit jaar hoger dan anders, mensen vragen zich dan af hoe dat moet aangepakt worden. De maaibeurt, met zeis of bosmaaier, betekent één keer meer werk, maar je moet al die keren dat je in mei niet hebt gemaaid ook in rekening brengen. Het maaisel laat je best enkele dagen liggen, zodat de bloemzaden verder kunnen rijpen en op de grond vallen. Daarna wordt het gras afgevoerd waardoor je de bodem verschraalt.

Na deze maaibeurt die wat meer tijd in beslag neemt, kan je de gewone grasmaaier weer gebruiken, maar laat ook dan misschien hier en daar een stukje gras zijn gang gaan, de insecten, maar niet alleen zij, zullen het waarderen. Door te spelen met verschillende hoogtes verdeel je je tuin in verschillende microklimaten, waar verschillende temperaturen heersen en andere soorten gedijen. Zo doet witte klaver het goed in korter gemaaid gazon, margrieten in langer gras. Bijkomend voordeel is dat zo'n type gazon, niet te kort gemaaid, met variatie, beter bestand is tegen de hitte die ons misschien toch weer te wachten staat.

Rik Desmet, samenvatting van het artikel van Tom Pardoen in Knack van 5 juni 2024.

Homo toeristicus

Deze Meander kruist de vakantiemaanden en is dan misschien ook op het goede moment om de invloed van deze volksverhuizing op de natuur te bekijken. Aanleiding ook is mijn vervroegde vakantie in La Brenne in midden Frankrijk, waar ze al een tijdje met een nieuw fenomeen worden geconfronteerd: te veel volk in natuurgebieden!

In coronatijd was de belangstelling voor natuur plots doorgeschoten, misschien een al wat vage herinnering, maar nu men de 'natuur ontmoet heeft' is er de vraag naar meer. Meer, dat is meer goede verblijven liefst IN de natuur, meer beesten (vooral voor de foto's voor het thuisfront) en meer 'animation en amusement'! Onze neoliberale maatschappij kennende volgen daar verstorende, en vooral winstgevende projecten uit. Denk daarbij aan Durbuy (met mecenas Coucke) en aan de wildgroei aan de kustzone (Oostende, Knokke en recent Cadzand). Dichterbij aan het idee alleen al van een wolvenpark in Flobecq, de reuzen en MB-paden in het Kluisbos en de Donk in Oudenaarde. De nieuwe bezoekers mogen zich vooral niet vervelen in de natuur, dus entertainen wordt de nieuwe trend. Dat dit ten koste gaat van die natuur zal ondernemers en veel beleidsmensen en gemeentebesturen worst wezen.

Ik mag ervan uitgaan dat de meeste natuurpunters hun vakantievoetafdruk in toom houden, maar we zijn een minderheid. Terwijl de aarde sterft, is profiteren van de laatste restjes voor meer mensen blijkbaar een drijfveer, zo zou men toch denken als men de soms waanzinnige reclames ziet van hoe uw vakantie 'moet zijn'. Verblijven op de hoogste toppen en de wildste natuur wordt de uitdaging. We kunnen ervan uit-

Zeldzame witte vorm van aapjesorchis ontsnapt nauwelijks aan grote wandelvoet ©Norbert Desmet

gaan dat velen daarbij niet gehinderd zijn door kennis of empathie voor de natuur. En zo werden de voornaamste taken van de vier (!) bewakers in de Brenne mensen uit de afgesloten broedgebieden halen en drones opsporen die nesten van de zeldzaamste zones belagen. Ze lopen tegen muren, ook al omdat het 'beleid' kiest voor de economische opportuniteit die natuurtoerisme meebrengt en vandaar meer centen steekt in promotie en dure observatiehutten, dan in meer personeel te investeren om de natuur veilig te stellen. En voor wie plannen heeft, in de Brenne gaat de natuur ook snel achteruit.

Uit De Morgen van 5 juni over Durbuy: "door alle activiteiten gelinkt aan toerisme is er ook ontzettend veel werkgelegenheid. Van poetsbedrijven tot horecaondernemers, bakkers tot kajakverhuurders, allen beleven ze hier gouden tijden. Alleen lijkt de rek er al wat uit en voor inwoners zelf is een betaalbare woning vinden hier haast onhaalbaar". "Ze betalen goed en stipt die Vlamingen, maar drijven de prijzen op" is de ondertitel van het artikel, maar verder wordt over impact op natuur niet gesproken, geen item … Een ander voorbeeld is Texel, bekend Waddeneiland, als toppunt van beleving en rust en natuurrijkdom beschreven in 2016 in de top tien in de Lonely Planet. Ooit te bereiken met overzetboten op kleine schaal, met in 1926 vier auto's en zeshonderd personen werden dit tussen 1980 en 2006 reeds 190 auto's en 1250 passagiers en dat is alleen maar toegenomen met vanaf 2016 meerdere afvaarten per dag van de Texelstroom 2, een veerboot met de allure van een cruiseschip met 340 auto's en 1750 passagiers. In Natuuramnesie van Marc Argeloo: "sindsdien wordt het eiland overspoeld met campers en bussen. De mensen die daarmee komen vragen zich af wat ze hier moeten, want de handleiding ontbreekt". Maar nu komen er met dat futuristisch schip al veel meer auto's dan was berekend, het eiland en zijn rijke natuur worden onder de voet gelopen, tijd dat Lonely Planet zijn naam gaat veranderen.

Ook bij ons is de belangstelling van de natuur toegenomen en ik vrees dat we daar niet gelukkiger van worden in de toekomst. Winst neemt over van respect en beleven, en door-

Populaite dure kijkhutten maar steeds minder vogels … ©Norbert Desmet

dat er steeds minder te zien en te beleven is, verlegt men grenzen: meer natuur openstellen en drempels verlagen dikwijls onder de schuilnaam 'natuurparken'. Dit helt af naar 'animation', amusement, met soms zelfs die indruk ook bij natuurgidsenopleiding. In het beleid zijn uitspraken als "het zal wel zo geen vaart lopen" en "we zullen compenseren", de dooddoeners, ook soms in eigen rangen waar we goedbedoeld 'de natuur willen laten kennen'. En na de verkiezingen is de kans groot dat we verder afhellen, want biodiversiteit en klimaat was echt geen prioriteit. Niet overtuigd nog? Lees er eens Bijlsma op na die in de Veluwe het effect van toerisme op natuur in cijfers uitdrukt (Geplette mestkevers in 'De geur van het bos', blz. 268). Daarin blijft mij het sprekend bij hoe het explosief toegenomen fietsen (door o.a. 'de geëlektrificeerde grijze brigade' en wielrenners) op zonnige dagen oorzaak is van te veel verstoring en vooral miskende sterfte onder de kleine fauna (hazelworm e.a.), mooi opgelijst en in grafiek gezet!, monnikenwerk! Bijlsma: "de nadrukkelijke wens van natuurbeschermingsorganisaties om nog meer recreanten naar natuurgebieden te halen, voorspelt weinig goeds. Maar het past wel in de huidige filosofie dat de natuur er is voor de mens, en dat de overige levende have zich maar moet zien te redden in dat geweld."

Het thema kwam ook aan bod in het januarinummer 2024 van het tijdschrift 'De Levende Natuur'. Dit is een gerespecteerd tijdschrift dat informeert over onderzoek, beheer en beleving van de natuur in Nederland en België. In dat nummer verscheen een opmerkelijk redactioneel van Koos Dijksterhuis, één van de hoofdredacteurs. Hij houdt er wegens andere prioriteiten mee op, maar neemt afscheid met een opvallende oproep: "Bescherm natuur tegen menselijk genot!" Met toestemming nemen we een deel van de tekst over.

"Geniet! Ik telde laatst in het tijdschriftenrek van de boekhandel een dozijn voorkanten met dat werkwoord, meestal in gebiedende wijs. Ooit was genieten iets wat je ergens van deed. Je kon genieten van een vakantie, een bakkie leut, een wandeling. De wandeling stond voorop, niet het genieten. Nu moet er genoten worden. De bron van het genot doet er minder toe. Je kunt ook genieten van de natuur. Daar is niets mis mee, maar het is jammer dat ons genot ook in de natuurbescherming voorop lijkt te staan.

(...)

Wij moeten genieten, en wel onmiddellijk. Vallende takken kunnen ons genot in de weg staan – de zaag erin! Herten of hooglanders kunnen ons genot verhogen – loslaten die beesten!

Sporten, recreëren, wandelen, fietsen, kunst kijken, theater zien, muziek luisteren, picknicken, spoorzoeken, bijpraten, dansen, teambuilden; we doen het graag in de natuur. Op adem komen, tot rust komen, yogaën, mediteren, aarden, in balans komen, aan onszelf werken; op naar de natuur.

"Ooit werd de natuur beschermd tegen onze activiteiten, nu lijkt natuur er te zijn als oogstrelend decor voor onze verzetjes en genietingen."

Ooit werd de natuur beschermd tegen onze activiteiten, nu lijkt natuur er te zijn als oogstrelend decor voor onze verzetjes en genietingen. De terreinbeherende organisaties doen daar allemaal aan mee. Op de foto's in hun bladen en op hun websites staan blije gezinnen in het bos. Vrijwel altijd gezinnen van een vader, moeder, zoon en dochter. Meestal met hond. Wandelend of fietsend. Altijd lachend. Vader wijst iets aan. In de activiteitenkalenders staan pret-uitjes, die steevast eindigen bij een horecabedrijf. Want de natuur is mooi, maar je moet er wat bij drinken.

(...)

Er zijn in Nederland nog een stuk of vijf plekken waar we de natuur niet met verkeersherrie en kunstlicht opzadelen. Daar worden dus meteen nachtexcursies georganiseerd, zodat de natuur ook 's nachts verstoord wordt. Op Terschelling is de Boschplaat een eind fietsen, dus worden er terreinwagens bijgehaald. Met groot licht gaat het 's avonds naar de laatste donkere, stille plek! We willen genieten en we willen het nu! Vele boswachters en veldwerkers zien dit met lede ogen aan. Ik ook. Zeker nu tijdens de laatste verkiezingen de natuur is weggestemd, is een vuist nodig die de natuur niet ten dienste stelt van, maar beschermt tegen menselijk genot!"

Bij ons lijkt het probleem soms nog niet eens benoemd, maar waakzaamheid is geboden, zeker bij het openstellen en inrichten van onze reservaten, nieuwe 'groen'gebieden en openbare bossen.

Norbert Desmet

Ulrich Libbrechtwandeling,
28 april 2024

De weersvoorspellingen waren niet bijster goed, code geel werd afgekondigd waarbij windstoten van 70 km/h en meer werden voorspeld. Ondanks deze minder goede vooruitzichten zakten op zondag 28 april 2024 toch ruim 60 deelnemers af naar het pittoreske dorp Zulzeke. Ze hadden de keuze uit drie begeleide wandelingen: een filosofische of muzikale wandeling en een natuurwandeling. Uiteindelijk konden deze mensen toch genieten van het mooie landschap, de mooie muziekklanken en de filosofische zinsneden. En het weer werd in de namiddag uiteindelijk nog best aangenaam. Misschien zat Ulrich Libbrecht eens samen met de weergoden en bezorgden ze ons deze voltreffer?

Met dank aan de gidsen en vrijwilligers van het Libbrechtgenootschap, zie www.libbrechtgenootschap.org

Filip Keirse

© Robin Vanheuverswyn

We delen in de rouw van

Sylvie Decoster en familie bij het overlijden van moeder Jenny Dierendonck (°13 augustus 1949, † 28 maart 2024).

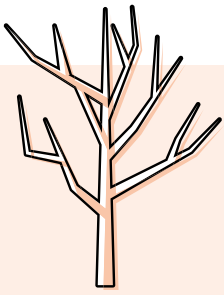

Vuurwerk, is het nog van deze tijd?

Vuurwerk, de laatste jaren en dan vooral tijdens de eindejaarsperiode een heikel thema, met zowel voor- als tegenstanders. De eerste zien het o.a. als folklore, traditie of gewoon omdat de overgang van oud naar nieuw niet compleet is zonder het afsteken van de nodige hoeveelheid vuurwerk. De tegenstanders hebben het dan weer over weggegooid geld, maar veel belangrijker, het zorgt voor onrust bij paarden, honden en de wilde fauna. Zo krijgen we elk jaar wel artikels te lezen over op hol geslagen paarden en honden die doodsangsten doormaken. Of voor zij die het iets dieper gaan zoeken, zijn er radarbeelden die gebruikt worden door de luchtvaart, waarop duidelijk te zien is hoe grote aantallen vogels op de vleugels gaan net voor middernacht, wanneer de eerste pijlen de lucht in gaan.

Maar wat zegt de wet daar nu eigenlijk over?

In het politiereglement Vlaamse Ardennen staat het volgende vermeld:
Artikel 81: Het is verboden, zowel op het openbaar domein als op private domeinen of binnenplaatsen en op alle plaatsen die palen aan het openbaar domein om het even welk vuurwerk af te steken of voetzoekers te laten ontploffen. In afwijking van het eerste lid kan het lokaal bestuur voor uitzonderlijke gebeurtenissen vooraf de toestemming verlenen om op een beperkt aantal plaatsen en gedurende beperkte periode vuurwerk af te steken. Het komt het lokaal bestuur toe om de draagwijdte van zijn toestemming te bepalen. In de nacht van 31 december op 1 januari is deze toestemming niet vereist tussen 23.00u. en 01.00u. voor het afsteken van feestvuurwerk.

In 2023 gingen alle gemeenten (Kluisbergen, Oudenaarde, Kruisem en Wortegem-Petegem) binnen de politiezone echter een stapje strenger, en werd alle vuurwerk tijdens oudejaarsnacht verboden. Oudenaarde verplicht daarenboven sinds 01/01/2024 het gebruik van geluidsarm vuurwerk. Maar wat blijkt nu? Dat tijdens de rest van het jaar, mits aanvraag door de organisator én toestemming van het gemeentebestuur weliswaar, dit toch kan plaatsvinden. Vreemd, niet? Zijn paarden, honden en vogels dan minder gevoelig voor de knallen dan op oudejaarsnacht?

Wat het nog vreemder maakt is wat we lezen in het volgende artikel van het politiereglement:
Artikel 79: Het is verboden kruitontbrandingen en veldkanonnen te gebruiken om vogels af te schrikken gedurende:
- de periode van 21 maart tot en met 20 september tussen 20:30 uur en 06:00 uur.
- de periode van 21 september tot en met 20 maart tussen 19:00 uur en 07:00 uur.
Het is eveneens verboden kruit- of andere kanonnen, voor het afvuren van vreugdesalvo's, te gebruiken tussen 22:00 uur en 08:00 uur.
Het gebruik van kruit- of andere kanonnen is, met inachtneming van bovenstaande verbodsbepalingen, slechts toegelaten na uitdrukkelijke en voorafgaande toestemming van het lokaal bestuur.

Hier is toch sprake van tegenstrijdigheid! Vogels opschrikken d.m.v. veldkanonnen mag niet tijdens de vermelde uren, maar vuurwerk, waar de decibels nog veel meer de hoogte in gaan en de verstoring nog veel groter is, dat wordt wel vergund? Zo was er op 19 mei 2024 een groot vuurwerkspektakel te horen, en dit in volle broedtijd! Duizenden vogels zullen tijdens dit half uurtje menselijk vermaak hun nest verlaten hebben, waarvan de overgrote meerderheid het ook niet zal terugvinden tijdens de nacht. Vele jongen en legsels zijn hierdoor verloren gegaan. Artikel 10 van het soortenbesluit zegt het volgende:
§ 1. Ten aanzien van specimens van beschermde diersoorten zijn de volgende handelingen verboden:
1° het opzettelijk doden; 2° het opzettelijk vangen; 3° het opzettelijk en betekenisvol verstoren, in het bijzonder tijdens de perioden van de voortplanting, de afhankelijkheid van de jongen, de overwintering en tijdens de trek.
Het is verboden de eieren van beschermde diersoorten opzettelijk te vernielen, te beschadigen of te verzamelen.

Niet dat ik hiermee wil zeggen dat zij die de toestemming geven om vuurwerk toe te laten dit met opzet doen, maar de gevolgen tijdens volle broedperiode zijn wel op voorhand gekend. "*Maar meneer, wij doen dit al 15 jaar. We gaan dit nu toch niet verbieden!*" Traditie kan inderdaad iets heel moois zijn, maar als we daarmee 'zichtbaar maar ook/vooral onzichtbaar' dierenleed veroorzaken, is dit dan nog steeds zo mooi? Wordt het dan geen tijd om op zoek te gaan naar alternatieven? Geluidsarm vuurwerk is al een goede stap, maar waarom geen drone en/of lichtshow?
Kortom, veel stof tot nadenken!

Thijs Lietaer

Boompjes planten

Met het risico dat het mijn laatste bijdrage aan Meander wordt, toch even een kritische noot bij de hoerastemming bij het recordjaar bomen planten in 2023: 757 ha waarvan 161,5 door Natuurpunt, daar wordt de wereld toch beter van. Uiteraard! In Knack nr. 21 van dit jaar zet Noah Janssen, algemeen directeur Natuurpunt in een sterk interview de puntjes op de i naar aanleiding van het electoraal gekakel over 'onze grondroof' tegenover de landbouw. De gronden die wij kopen, inderdaad met subsidiëring, zijn vaak natte gronden, die minder waardevol zijn voor de landbouw, des te meer voor natuur. Dikwijls worden die door landbouwers zelfs aangeboden, wij onteigenen niet ...

Ook bij ons wordt veel geplant om wat achterstand in te halen, ANB stuurt daarin, ook in de Vlaamse Ardennen. Wat opvalt is dat zelden echte 'akkerlandbouw'grond beplant wordt, terwijl dat in de huidige verhoudingen landbouw-natuur wel wat meer zou mogen zijn als men natuur wil herstellen. Integendeel, de meeste aanplanten gebeuren op grasland, vaak hellend, vaak met redelijke natuurwaarden. Goede akkers blijven akkers en worden inderdaad steeds duurder, bijna speculatief duurder! Geen spek voor onze bek.

En dan is de vraag waar en wat wordt er geplant: is de mix aan soorten altijd goed overwogen en in overeenstemming met de grondsoort? Met de omgeving, met het klimaat? Is er aanbod aan dat plantgoed of is het planten alleen al genoeg voor krant en beleid? Zelden staat daar meer (kritische) achtergrondinformatie bij in de goednieuwsartikels. En waar? Men plant op 'rest'gronden heet dat, op voor de landbouw 'verloren' percelen die echter voor de omgevende natuur veel kunnen betekenen. Het is niet omdat een weide voor hedendaagse koeien te weinig gras heeft dat er geen bloeiende planten in groeien waar vlinders nood aan hebben als voedsel of om eitjes af te zetten (denk aan zuringsoorten). Of is dat streepje hellend ruig grasland tussen de steriele akkers juist niet het ideale biotoop voor veldmuizen die dan weer het voortbestaan van vos en buizerd bestendigen? En dan maar mekkeren over grote lijsters en geelgorzen die verdwijnen (maar er komt een plan geelgors bij ons, alweer meer dan benieuwd uitkijken zeker?).

Herbebossen is zeker noodzakelijk in deze tijden en een opdracht voor de overheid (goed van Demir op dat punt), al is het soms ook maar alleen om behoorlijke boscompensatie na zoveel gerooide ha bos toch iets van vorm of naam te geven. Maar bebossen op akkerland is bijna levensbedreigend geworden in het huidig politiek kader, men richt zich dan maar op o.a. grasland van 'mindere kwaliteit'. Het zou moedig zijn om op strategische plaatsen te kiezen voor akkers om nieuwe natuurkernen te maken en zo de oude te sparen en te laten uitbreiden en verbinden. Als vakantie-uitstappen al iets leren is dat natuur bij ons dringend 'groter' moet worden: de verhoudingen tussen de snippers groen en de immense natuurarme landbouwoppervlakte zitten hier behoorlijk scheef. Tijd voor herbronning? Durven herdenken is dringend nodig als we binnen luttele jaren niet het einde van onze biodiversiteit willen meemaken. Alle inspanningen van het huidig 'herstelbeleid' ten spijt drukt alleen al onze komende vogelatlas ons met de neus op de feiten, tenzij men blijft jubelen over de komst van de koereiger als hoop voor de toekomst natuurlijk. 'Natuuramnesie' van Marc Argeloo is hierbij aan te raden literatuur.

Norbert Desmet

BOOMKWEKERIJ
DE BOCK

Wij zijn specialisten in

Sierheesters, Rozen, Bamboes, Vaste planten,
Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen

Pelikaanstraat 89, 9700 Oudenaarde - Nederename
Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

Grote bonte graswants

Blindwantsen

Op moment van schrijven zijn we eind mei 2024, en de lente gaat nog altijd grotendeels achter wolken schuil. Eigenlijk kwam dit mij persoonlijk de voorbije maand niet slecht uit. Want wegens verhuisperikelen had zonnig, fotografisch verantwoord weer mij toch maar frustraties bezorgd. Mijn vermelde verhuis is trouwens geen toeval, want vanuit de periferie van ons werkgebied (Nazareth) ben ik nu beland in het Oudenaardse (Eine), heel wat dichter bij al die mooie natuurgebieden van de Vlaamse Ardennen! Maar nu is het weer insectentijd! Niet alleen om te fotograferen, maar ook voor ons driemaandelijks Meander artikel.

We nemen de draad terug op met een familie wantsen die de ietwat misleidende benaming 'blindwantsen' hebben meegekregen. Natuurlijk zijn ze niet echt blind, dat zou hun voortbestaan niet ten goede komen. De term 'blind' is hier gebruikt omdat ze geen 'ocelli' hebben, de kleine (enkelvoudige) oogjes die veel insecten in een driehoek op het voorhoofd hebben. Functie? Ze zouden fungeren als een soort lichtmeting, en zo als aanvulling op de (meervoudige) facetogen dienen.

Blindwantsen, oftewel *Miridae*, behoren tot de orde van de *Hemiptera* (halfvleugeligen), zoals ook andere wantsen en cicaden. Er zijn wereldwijd een elfduizend soorten gekend, en in onze contreien meer dan tweehonderd. De meeste miriden behoren tot de subfamilies *Mirinae* en *Phylinae*. Op het internet vond ik een uitgebreide studie van de Belgische *Miridae* uit 2014: https://biblio.naturalsciences.be/rbins-publications/faune-de-belgique-fauna-van-belgie/verspreidingsatlas-van-de-belgische-miridae-insecta-heteroptera/miridae_nl_online.pdf.

Voer voor wie hierover meer wil weten, maar door de explosie van waarnemingen(.be) ondertussen achterhaald. Zeker ook nuttig voor determinatie is britishbugs.org.uk.

Blindwantsen zijn ovaal langwerpig en maximaal 12-15 mm lang. Ze hebben een *pronotum* (halsschild) en *scutellum* (schildje) zoals andere wantsen. Typisch kenmerk is de *cuneus*, het driehoekig uiteinde van het *corium* (het verharde deel van de voorvleugels, zie ook mijn eerder artikel over schildwantsen).

morfologie behaarde schaduwwants

Zowel ze vinden als fotograferen is *a piece of cake*. Soms tref je in het voorjaar al een volwassen exemplaar aan, maar vooral van juni tot augustus vind je zowel in het (hoge) gras, als op bladeren of bloemen wel ergens een blindwants.

Ik vind het leuke beestjes om te fotograferen, en dikwijls ook zeer kleurrijk, met soms (grote) kleurvariaties binnen de soort. Determinatie doe je dan beter ook niet altijd op kleur, maar op de vorm van de (vierdelige) antennes of de (punctuur)kenmerken van de dekschilden.

Ze zijn volledig aan land gebonden en de meeste species overwinteren als eitje.

Zoals de andere wantsen kennen ze geen larvenstadium (verkeerd vermeld door Wikipedia!), maar komen ze als miniwantsjes (*instars*) uit het eitje, en kennen daarin 5 stadia.

Veel soorten zijn bekend als pestsoort in de landbouw, omdat ze met hun steeksnuit *(rostrum)* planten doorboren om het sap te drinken (fytofaag). In Vlaanderen is de schade hiervan te verwaarlozen.

Laat ons eens enkele veelvoorkomende soorten bekijken.

Een van de courantste soorten is de weideschaduwwants (*Lygus pratensis*), 5,8 tot 7,3 mm groot, met bruine antennes waarvan het tweede lid in het midden lichtgekleurd is, en op het schildje (meestal) een zwarte vlek (meestal) in één punt uitlopend. De kleur varieert, 's zomers zijn deze wantsen meestal lichter gekleurd dan later op het jaar (of als overwinteraars). Van het *Lygus* genus is hier ook de behaarde schaduwwants (*Lygus rugulipennis*) algemeen. Deze valt op door zijn korte beharing, en (meestal) een vlek op het schildje in de vorm van een W. Zeldzamer is Wagners schaduwwants (*Lygus wagneri*). Onderscheid met de twee vorige soorten is vooral determineerbaar op basis van de punctering van het corium.

Weideschaduwwants *(Lygus pratensis)*

Groene dwergschaduwwants *(Orthops campestris)*

De *Lygus* soorten lijken een beetje op *Orthops*. Deze laatste zijn echter een stuk kleiner, rond de 4-5 mm. We kennen hier vooral de variabele dwergschaduwwants (*Orthops basalis*) en de groene dwergschaduwwants (*Orthops campestris*). Hun Nederlandstalige benaming zegt veel over hun kleurenpatroon. Zoek ze zeker op schermbloemen.

De aardappelprachtblindwants (*Closterotomus norwegicus*) heeft meestal twee stippen op het pronotum (halsschild), maar lijkt verder erg goed op de luzernesierblindwants (*Adelphocoris lineolatus*) en de vierpuntsierblindwants (*Adelphocoris quadripunctatus*). Duidelijk kenmerk: antennesegment 2, dat even lang is als 3 en 4 samen. Tegenwoordig is de mediterrane prachtblindwants (*Closterotomus trivialis*) in opmars. Voor de Vlaamse Ardennen zie ik nog geen waarneming. Uitkijken vooral volgend jaar, want ze leeft als imago van midden mei tot begin juli.

De brandnetelblindwants (*Liocoris tripustulatus*) is een kleine (3,8 - 5 mm) wants die je zowel als overwinteraar als vanaf juli volop vindt op (jawel) brandnetels. De zomerse bleke tekening wordt donkeroranje/bruin in het najaar.

Van ongeveer hetzelfde formaat en even algemeen is de streepdijblindwants

Brandnetelblindwants *(Liocoris tripustulatus)*

Streepdijblindwants *(Plagiognathus arbustorum)*

Bruine graswants *(Notostira elongata)*

(*Plagiognathus arbustorum*), die dijen heeft met zwarte stippen.

Van de graswantsen zien we bij ons vooral de bruine graswants (*Notostira elongata*). Zoals de Latijnse soortnaam aanduidt een langgerekte miride, uitstekende camouflage op grasstengels.

Een zeer mooie graswants is de grote bonte graswants (*Leptopterna dolabrata*). Niet verwarren met andere langwerpige soorten, zoals de gewone smallijf (*Stenodema laevigata*), die goed lijkt op het vrouwtje van de bruine graswants (het halsschild van *Stenodema* is echter dicht gepuncteerd).

Gewone smallijf *(Stenodema laevigata)*

Bonte soorten zijn onder meer nog de zeldzame essenprachtblindwants (*Mermitelocerus schmidtii*), de geribde prachtblindwants (*Miris striatus*) en de daarop lijkende gestreepte eikenblindwants (*Rhabdomiris striatellus*). Zoals je kan opmaken uit de Latijnse benamingen behoren die alle tot verschillende genera.

Essenprachtblindwants *(Mermitelocerus schmidtii)*

Geribde prachtblindwants *(Miris striatus)*

Gestreepte eikenblindwants *(Rhabdomiris striatellus)*

De rode halsbandwants (*Deraeocoris ruber*), herkenbaar aan de eerste twee zwarte antenneleden, zal je 's zomers ook zeker waarnemen. Er zijn een aantal gelijkende species van het genus *Deraeocoris*, daarvoor biedt waarnemingen.be een mooi overzicht: https://waarnemingen.be/species/597932.

Zwarte capsus *(Capsus ater)*

Sommige blindwantsen zijn zwart, zoals de zwarte capsus (*Capsus ater*), hoewel het vrouwtje ervan soms een roodbruine kop en halsschild heeft.

In de tuin is de slanke diksprietblindwants (*Heterotoma planicornis*) veel voorkomend. Hij houdt dan ook van onder meer braam, liguster of houtige rozen. Zeer goed herkenbaar aan de verdikte antennes, maar goed speuren want het is een kleintje (4,6 - 5,5 mm).

Ik zou nog wel even kunnen doorgaan over zovele andere soorten blindwantsen, maar misschien is het beter in het kader van de zomerzoektocht naar insecten om zelf te appen (niet meppen).

Volgende aflevering: kevers met een slechte reputatie wat hout betreft.

Johan Raes (tekst & fotografie)

Rode halsbandwants *(Deraeocoris ruber)*

Slanke diksprietblindwants *(Heterotoma planicornis)*

CORINSURE

Verzekeringsmakelaar met een hart voor mens, bedrijf en natuur

FSMA 0690.996.524

Albert Saveryslaan, 27 - 9800 Astene

gsm: +32 476 222 983 • dirk.corrijn@corinsure.be

https://www.facebook.com/Corinsure.be

Natuurlijke beheersing van ziekten en plagen in een voedselbos

deel 1

Inleiding

Voedselbossen en andere natuurinclusieve voedselproductiesystemen worden net zoals de reguliere landbouwsystemen geconfronteerd met ziekten. Verstoorde evenwichten tussen de verschillende levensvormen van het systeem werken dit in de hand. Zulke ontwrichtingen geven aanleiding tot ziekten, plagen, atypische vruchten of een lagere opbrengst. Zo resulteren te veel bladluizen op een appelaar in weinig en kleine appels, te weinig bestuivende insecten in een lage oogst en te weinig rups-etende vogels onrechtstreeks in bladvraat en minder zoete vruchten. Deze tekst legt zich toe op het inrichten van het terrein om de interacties tussen de verschillende organismen in een landbouwecosysteem te beïnvloeden zodanig dat dit de productie van voedsel ten goede komt.

Inhoudelijk steunt dit werk op wat er te vinden is in de literatuur. Sommige maatregelen komen voort uit ervaringen van voedselbosbeheerders (zoals het Eetbos Deinze). Bij bepaalde onderwerpen is de expertise van specialisten ter zake verwerkt. Tenslotte heeft de leescommissie een kritische blikt geworpen op bepaalde passages elk vanuit hun eigen expertise.

Dit werk is vooral bedoeld voor wie op een natuurlijke wijze aan ziekte- en plaagbestrijding werkt en dus kiest om geen chemische middelen in te zetten.

Iedereen kan hier bruikbare elementen uit pikken en integreren naargelang zijn of haar situatie. Omdat voorkomen vaak efficiënter is dan genezen, zijn verschillende van de voorgestelde maatregelen vooral van belang bij de opzet of start van de inrichting van het terrein. Correcties aanbrengen wanneer het terrein reeds in volle productie is, is steeds moeilijker en/of duurder. Vele ingrepen hoeven helemaal niet materiaalintensief of duur te zijn. Vaak kunnen ze ook meer dan één doel vervullen. Met een knotwilgenrij creëer je bv. niet alleen nestgelegenheid voor steenuilen en vleermuizen, maar ook hout voor de verwarming, takken voor de takkenwal, bloeiende wilgenkatjes voor vroege bijen, een voedergewas voor vee in droge zomers, een windbrekende afsluiting, bladval voor humusproductie, enz. Probeer steeds meerdere functies in te vullen met een ingreep.

Steenuilkast en de natuurlijke versie ervan: een oude geknotte wilg. Een goede verblijfplaats voor steenuilen, vleermuizen en vogels. Rommelig hoekje / takkenhoop voor kruipende dieren.

In grotere projecten, en dan vooral deze die in de nabijheid liggen van een stuk robuuste natuur, zal het binnenkomen van helpende ecosysteemdiensten of biologische processen als het ware vanzelf gebeuren. Deze influx van regulerende ecosysteemdiensten helpt om sneller een nieuw en gezond evenwicht te verkrijgen op het productieperceel. Roofvogels die nestelen in een aanpalend terrein zullen helpen de ratten- en muizenpopulaties onder controle te houden op het productieperceel. De mate en de snelheid van het verkrijgen van een gezond evenwicht is dus mede afhankelijk van het omringende landgebruik. Grote projecten zullen vaak meer variatie bieden in ecologische niches en zo meer plekken hebben voor de verschillende elementen van een gezond en divers systeem. Oude holle bomen zullen spontaan bevolkt worden door vleermuizen die dan helpen de fruitmot te beheersen. Een klein en geïsoleerd terrein zal doorgaans meer ingrepen vergen om deze ecologische niches te bevatten, bijvoorbeeld door het ophangen van nestkasten voor vleermuizen bij afwezigheid van oude knotbomen.

Het hoofdstuk 'Algemene principes' van dit werk behandelt een reeks essentiële biologische principes. Ze zijn uit de natuur gehaald en liggen aan de grondslag van natuurlijke evenwichtige systemen. Hoe meer een voedselproductieterrein hieraan voldoet, des te evenwichtiger het systeem en des te kleiner de last van ziekten en plagen.

Algemene principes

Natuurinclusief, alles in evenwicht

Natuurinclusieve teelttechnieken steunen op processen die in de natuur ook voorkomen. Het principe is dat een evenwichtig ecosysteem gecreëerd wordt, met gebruik van natuurlijke en biologische processen, dat tegen veranderlijke omstandigheden opgewassen is en op die manier robuust en duurzaam wordt. De planten, dieren en micro-organismen die deel uitmaken van het ecosysteem kunnen zich op een zeker niveau blijvend in stand houden.

Een systeem dat (nog) niet in evenwicht is, verandert snel op natuurlijke wijze. Zo zal een overvloed aan water op een bepaalde plek het volgende jaar reeds de groei van vochtminnende planten bevorderen. Door die snelle aanpassingen ontstaat er een spontane evolutie naar een evenwichtiger, stabieler ecosysteem. Naarmate de tijd vordert zal een systeem van nature stabieler worden. In een landbouwsysteem gebaseerd op evenwichtige ecosystemen is het de bedoeling bepaalde planten en dieren te bevoordelen zodat er een grote(re) eetbare hoeveelheid kan geoogst worden. Een niet bijgestuurd systeem kan een evenwichtige situatie zijn waarbij er weinig te 'rapen' valt (bijvoorbeeld een beukenbos, een climaxvegetatie in België). Het bijsturen bestaat erin mechanismen en hefbomen te gebruiken om het natuurlijk evenwicht te verschuiven ten voordele van een grote eetbare oogst.

In een voedselbos zal natuurlijke plaagbeheersing natuurlijke processen stimuleren of sturen. Hiervoor worden soms planten gebruikt die niet eetbaar zijn, maar wel als tussengastheer dienen voor de predatoren van plagen. Soms is een niet-vruchtdragende plant het tijdelijke verblijf van een predator die dan later helpt een plaag te bestrijden. Zo zijn de brandnetel, net als ook de bloeistengels van veel wilde composieten en 2-jarige groenten, een kraamkamer voor de larven van lieveheersbeestjes, gaasvliegen, zweefvliegen en sluipwespen die dan later bladluizen op bv. appelaars eten. Weloverwogen beheerinterventies beogen dit evenwicht te laten overhellen naar een rijkere oogst door gebruik van in de natuur voorkomende duurzame processen. Een voorbeeld is de vraat door woelratten en -muizen aan de wortels van de appelaars, een vaak voorkomend probleem in jonge voedselbossen. Door habitat te creëren voor torenvalken, wezels, en andere marterachtigen kunnen we het succes van woelmuisnesten beperken. Het aanplanten van bepaalde knolgewassen - mierikswortel en narcissen worden in deze context vermeld - nabij de fruitboom kan helpen woelmuizen uit de buurt te houden.

Omdat bepaalde ingrepen bedoeld zijn om het evenwicht 'te verschuiven' naar een voordeliger punt voor de vruchtproductie kunnen die bepaalde ingrepen ongewenste gevolgen hebben. De kunst bestaat erin de gevolgen die niet gewenst zijn 'te beperken', 'erbij te nemen' of 'bij te sturen'. Bv. het aantrekken van vossen en wezels om een woelmuizenpopulatie te beheersen kan een nadelig effect hebben op niet beschermde vrije-uitloop-kippen.

Venkel en margrieten. Goede nectar en stuifmeelbronnen voor zweefvliegen en sluipwespen. © Ellis De Vuyst

Meestal kunnen de nadelen bijgestuurd worden (bv. vos-veilige omheining voor de kippen of de aanwezigheid van een hond of andere dieren in de uitloop).

Omdat interventies die plagen beheersen eigenlijk een evenwicht verleggen, kan het bij gewijzigde omstandigheden soms nodig zijn die interventies wat terug te schroeven. Sommige maatregelen hebben een blijvend karakter, of je dat nu zo bedoelde of niet. Een takkenwal kan zo goed werken als nestplaats dat de muizendruk te hoog wordt. Echter, naarmate deze takkenwal composteert op een natuurlijke manier, zal ook de het aantal nestplaatsen afnemen. Aan de andere kant is het zo dat de predatoren ook zelf hun populaties regelen. Bij een overaanbod aan prooi kan het aantal predatoren succesvol aangroeien (meer nakomelingen die goed gevoed zijn). Bij een tekort aan prooien breidt het territorium van elke predator uit zodat er minder predatoren voorkomen per gebied.

In een evenwichtig ecosysteem zijn ook de belagers van de vruchtgewassen aanwezig, zij het in beperkte mate. Om hun predatoren blijvend aan te trekken en een onderkomen te bezorgen in het systeem is het niet verstandig om hun prooien (die wij als een plaag beschouwen) volledig te laten verdwijnen, zoals dat gebeurt bij chemische bestrijding. Een beperkte plaagdruk is daarom te verkiezen. Een voorbeeld: de ambitie om alle muizen te verdelgen in een biotoop doet op termijn de uilen en torenvalken verhuizen. Zo willen we ook brandnetels met hun zwarte bladluizen behouden. Ze geven aan lieveheersbeestjes (bladluis-predatoren) een ideale plek om hun eitjes te leggen. Als die uitkomen, hebben hun larven onmiddellijk een voedselbron (de bladluizen). Dezelfde lieveheersbeestjes komen dan de bladluizen op de appelaars en ander fruit verdelgen.

Om het systeem in al zijn gelaagdheid evenwichtig te laten ontwikkelen is de bodemvruchtbaarheid de basis. De voedselpiramide steunt op de bodemvruchtbaarheid die dan op zijn beurt staat of valt met zowel de biomassa als de diversiteit van de aanplant – lees bacteriën, schimmels, bodemdieren en insecten. Deze laatste vormen de basis voor een divers menu aan nutriënten die opgenomen worden door de planten. Op die manier houdt een diverse aanplant zichzelf gezond en groeikrachtig. Hier hebben ziekten minder kans. Teeltsystemen met grotere oppervlakten van slechts 1 of 2 soorten waar actief aan bestrijding gedaan wordt met herbiciden, pesticiden en fungiciden herbergen minder soorten en aantallen, waardoor zij zonder voortdurend menselijk ingrijpen niet levensvatbaar zijn.

Natuurlijke evenwichten houden het voedselbos overeind. Als bepaalde planten, insecten of dieren toch een schadelijk overwicht hebben omdat ze het nu eenmaal naar hun zin hebben op een bepaalde plek of onder bepaalde omstandigheden, dan zal vroeg of laat zo'n overbevolking beperkt worden door vraat of concurrentie. Dat is echter niet zo voor invasieve exoten. Deze soorten hebben vaak geen aanwezige 'vijanden' die hun verspreiding beperken. Deze exoten zijn vaak invasief onder bepaalde omstandigheden. De *rosa rugosa* of de bottelroos bijvoorbeeld is invasief in zandstreken zoals de duinen maar gedraagt zich meer beheerst op leembodems. Het komt er dus op aan te achterhalen hoe we de omstandigheden kunnen creëren om de plaag door de natuur zelf te laten indijken. Naast het hogergenoemde voorbeeld van het beperken van woelmuizen, kunnen we ook een ander veel

"Door de omgeving zo in te richten dat je het de natuurlijke vijanden van ongewenste gasten naar hun zin maakt, houd je de schade op een natuurlijke wijze onder controle."

voorkomend probleem, namelijk bladluizen beschouwen. Bladluizen vinden het fantastisch om zich op pas uitgelopen bladeren te goed doen aan suikerrijk sap. De plant in kwestie verzwakt en wordt vatbaarder voor ziekten. Dit probleem is te verhelpen door de natuurlijke vijanden van bladluizen aan te trekken. Voor vele plagen is er een 'predator' voor handen. In het geval van de bladluis zijn er tal van gegadigden. Zo zijn er bijvoorbeeld sluipwespen die bladluizen met hun legboor injecteren om er hun eitjes in af te zetten. De sluipwesplarven die uit de eitjes komen, eten de bladluis dan letterlijk van binnenuit op. Het aantrekken van sluipwespen vermindert dus de bladluizenplaag. Dit kan door voldoende bloemen te zaaien met oppervlakkige nectar en stuifmeel. Door de omgeving zo in te richten dat je de natuurlijke vijanden van ongewenste gasten het naar hun zin maakt, houd je de schade op een natuurlijke wijze onder controle. Het is vaak veel efficiënter aan te trekken wat er 'te weinig' is dan te proberen te vernietigen wat er 'te veel' is. Dit vraagt om de ontwikkeling van een ingesteldheid die tegenovergesteld is aan de gangbare – die we trouwens niet alleen in de landbouw terugvinden maar die ook deel uitmaakt

van een veel bredere culturele overtuiging. Toch is het het is makkelijker en efficiënter met de vitaliteit van de natuur mee te werken dan ze te proberen hinderen.

De kracht van biodiversiteit

In een ecosysteem met veel biodiversiteit is er meer plaats voor meer verschillende predatoren en voor meer verschillende prooien. Ook de afmetingen van het gebied zijn van belang. Hoe groter en meer divers een terrein, hoe meer predatoren er hun habitat kunnen ontwikkelen. Vele predatoren zijn territoriaal en hebben een minimum grootte van leefgebied nodig. De biodiversiteit van de aanpalende percelen bepaalt mee die van het voedselbosperceel. Wanneer er aanpalend een natuurgebied en geen maisakker ligt, kunnen de territoria 'overlopen' van het ene naar het andere perceel en zo de kans op aanwezigheid van die bepaalde soort bevorderen. Voor bepaalde soorten, zoals loopkevers die niet gemakkelijk grote kale terreinen overbruggen omdat ze niet vliegen, is deze omringende context extra belangrijk.

Predatoren stellen hun eigen specifieke eisen aan hun leefomgeving en vinden daarom gemakkelijker hun plek in een omgeving met een hoge biodiversiteit. Een wezel bijvoorbeeld bouwt zijn nest graag ondergronds op een droge plek. Een terrein dat zowel hoge en droge als nattere delen, zonnige en beschutte plekken heeft, biedt meer kansen voor predatoren en voor het voedsel voor die predatoren (in het geval van de wezel: woelmuizen en konijnen).

Biodiversiteit is ook belangrijk om andere functies in een voedselbos te herbergen. Denk maar aan bestuiving en vrijstelling van plantopneembare stikstof door bodemorganismen. Naarmate de diversiteit van het landbouwecosysteem toeneemt, nemen ook de overlevingskansen van verschillende soorten bestuivers toe. Zandbijen zijn bestuivers die hun nest in het zand maken, op droge onbegroeide grond. Een perceel dat hierin kan voorzien zal zandbijen kunnen aantrekken. Ook zo bij hommels: Iedere hommelsoort heeft zijn eigen nestplaats. Zo maakt de aardhommel zijn nest in oude muizenholen onder de grond, zoekt de boomhommel het liever hogerop in een holle boomstam (of een nestkastje dat niet werd schoongemaakt) en is de steenhommel tevreden met een veilig plekje in een spouwmuur. Maar ook de aanwezigheid van de specifieke stuifmeelbron voor die bijensoort is van belang. Veel soorten zandbijen zijn gespecialiseerd in het verzamelen van stuifmeel van welbepaalde bloemen en sommige soorten beperken zich hierbij tot vrijwel één enkele plantensoort. Succesvolle bestuiving wordt dus bevorderd als op het terrein veel verschillende soorten bloemen staan. Niet alleen zandbijen maar ook de honingbijen en hommels vinden dan hun gading. De hommels kunnen al uitvliegen bij een temperatuur van gemiddeld 6-8 graden, omdat ze beschikken over een dichte beharing; bovendien kunnen ze door het trillen van de borstspieren zelf hun temperatuur op peil houden. Indien de honingbij het een jaartje moeilijker heeft, zijn er andere bestuivers die kunnen bijspringen. Een soort 'back up' mechanisme of op zijn minst een parallel systeem.

Kaasjeskruid is een ecologisch interessante inheemse plant
© Ellis De Vuyst

Ook de rol van heggen en houtkanten op vlak van functionele agrobiodiversiteit is niet te onderschatten: bijen, spinnen, loopkevers, nachtvlinders en tal van andere nuttige dieren vinden er voedsel, schuil- en voorplantingsgelegenheden. Houtkanten zijn daarom essentieel. Dat ze bovendien schaduw werpen en wind remmen zorgt voor een alternatief microklimaat en -habitat op het perceel. Ze zorgen ook voor oogst. Zo kan men bv. op het hout van de zwarte els Shiitake-paddenstoelen kweken, kunnen diverse vruchtdragende soorten in heggen en houtkanten verwerkt worden en kunnen bv. lange staken van hazelaar gebruikt worden als geriefhout of als grondstof voor houtsnippers.

Wordt vervolgd ...

Piet Moerman

Vlaamse Ardennendag (VAD) 2024

– een terugblik met een warm gevoel

We houden leuke herinneringen over aan de Vlaamse Ardennendag van 2024. Toffe locatie, goed weer, veel volk en ambiance. Meer moet het niet zijn, toch? Wie aanwezig was zal het beamen: het was een superfijne dag. Het is niet omdat een deel van de activiteiten in de Sint-Usmaruskerk doorgingen dat we in de evaluatie voortdurend met het wierookvat naar onszelf zwaaien. We bewaren de kritische blik met oog op de toekomst.

Uitzonderlijk was de editie 2024 verspreid over twee dagen. Op zaterdagavond werd het programma van het Landschapspark Vlaamse Ardennen voorgesteld met daarna de film 'Onze Natuur'. Het geheel opgeluisterd met muziek van Philippe Van Den Bossche. Een interessante avond, alhoewel we er toch aan twijfelen of een VAD over twee dagen wel een meerwaarde is.

De grote dag was de zondag. Om 6.30 u gaf de Vogelwerkgroep VA+, samen met een mooi aantal geïnteresseerden, de aftrap in de Langemeersen. In totaal namen in de voormiddag 178 geïnteresseerden deel aan een fietstocht of aan wandelingen verspreid over de hele regio. Een pak meer als de editie in 2023 en laten we ambitieus zijn: er zit nog een mooie groeimarge in voor de volgende editie.

Zondagnamiddag was echt fantastisch! De zon zorgde voor een heerlijke temperatuur. De muziekgroepen Amuse - Geuele en Flamboyant brachten sfeer en ambiance. Aan de standen was het een drukte van jewelste en de catering draaide op volle toeren. Op het einde van de dag hadden alle planten van de Wilde Plantenbeurs een bestemming gevonden, was de soep op, alle broodjes geconsumeerd en waren alle pannenkoeken de poort uitgevlogen. De gegidste wandelingen in de buurt van Zegelsem en naar het Faunahuis lokten meer dan 200 wandelaars! Laten we de workshops niet vergeten en als afsluiter het terug loslaten van egeltjes in de natuur door SOS Wilde Dieren met meer dan 60 deelnemers. De geslaagde namiddag zorgde voor een warm gevoel en de motivatie om er volgend jaar weer een lap op te geven en nog beter te doen!

De Vlaamse Ardennendag is groepswerk met ondersteuning van talloze mensen. Laten we in het bijzonder het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen bedanken voor de medewerking en gulle steun. De kerkfabriek van de Sint-Usmaruskerk en de basisschool Het Groene Lilare van Zegelsem voor de gastvrijheid, de Gîte les Mineurs voor de sponsoring van de hoofdprijs. Dank aan alle gidsen, afdelingen, kernen en natuurstudiewerkgroepen van VA+ voor hun inzet. En heel in het bijzonder driewerf dank aan Chantal, Jacob, Jan, Karel, Ruben, Sylvie, Veerle en Yves van de trekkersgroep. Jullie hebben bergen werk verzet!

Vincent Decroock

©Ludo Bauwens

© Walther De Munter

Paddenstoelenkalender
Vlaamse Ardennen *plus* 2024

datum	excursiegebied	afspraakplaats	uur	verantwoordelijke
24/08/24	Ename Grootbos Noord	Loods, Boskant 56 Oudenaarde	14.00	Koen Delva 0478/46.86.96
14/09/24	Haeyesbos	Kerk Everbeek-Boven	14.00	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
21/09/24	Makegemse bossen (*)	Bosstraat 1, Merelbeke	9.30	Marc Haerssens 09/251.15.31 of de dag van de uitstap 0476/942851
28/09/24	Domein Hemsrode(**)	Kasteel Hemsrode, Hemsrode 3, Anzegem	9.30	Christine Hanssens en Eddy Saveyn 0477/03.20.75
12/10/24	Aalmoesenyebos(*)	Geraardsbergse steenweg 267, Melle	9.30	Eddy Saveyn 0477/03.20.75
19/10/24	Volkegembos	Kerk Volkegem, De la Kethulleplein	9.30	Koen Delva 0478/46.86.96
02/11/24	Hotondbos(*)	Zandstraat 4, Kluisbergen	9.30	Koen Delva 0478/46.86.96
09/11/24	Voormiddag tuin Denderoord(*) Namiddag Bois de Boureng(*) Aansluiten kan ook 's middags	Hoge Buizemont 247, Geraardsbergen (parking woonzorgcentrum Denderoord)	9.30 en 13.30	Willem Boonen 054/41.75.85 en 0479/09.80.37 Picknick meebrengen die we nuttigen in een plaatselijk etablissement

(*) In samenwerking met de Oost-Vlaamse Mycologische Werkgroep OVMW

(**) In samenwerking met Mycologia Zuid-West-Vlaanderen

Het betreft hier determinatietochten en geen gewone wandelingen. Meestal wordt een relatief korte afstand afgelegd en proberen we de gevonden soorten op naam te brengen al dan niet met behulp van literatuur. Een loupe kan nuttig zijn. Bovenstaande kalender is onder voorbehoud. Bij ongunstig paddenstoelenweer kunnen tochten gewijzigd of geannuleerd worden. Wie interesse heeft en nog niet op de maillijst voorkomt, geeft best zijn gegevens door aan Eddy Saveyn (eddy.saveyn@gmail.com) en ontvangt dan een week vóór de uitstap een uitnodiging.

Eddy Saveyn

KALENDER juli - oktober 2024

- UUR VAN VERTREK/EINDE
- PLAATS VAN AFSPRAAK
- TOELICHTING
- GIDS
- BIJZONDERHEID
- CONTACTPERSOON
- ZEKER MEEBRENGEN

BC: Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen - Boembekemolen
FON: Floristisch Onderzoek voor het Natuurbehoud
GVG: Gidsen voor gidsen (samenwerking BC, Natuuracademie, VA-*plus* en RLVA)
HOU: Natuurpunt afdeling Houtem
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu
KBE: Kern Werkgroep Bos t'Ename
KR: Natuurpunt afdeling Kruisem
KRB: Kern Rondom Burreken
MOW: Milieufront Omer Wattez vzw
N&Z: Natuur&Zwalm
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
OUD: Natuurpunt afdeling Oudenaarde-*plus*
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
PAWG: Paddestoelenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
TLES: Natuurpunt afdeling Tussen Leie en Schelde
TW: Trage Wegen vzw
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
VA-*plus*: Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalmvallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*

Woensdag 3 juli

BC: Start tentoonstelling: 14 mooiste inheemse rupsen gemaakt in klei door kinderen en volwassenen.

- 3 juli tot eind oktober
- Bezoekerscentrum Vlaamse Ardennen Boembekemolen
- Deze rupsen werden gemaakt op 26 mei in de molen door een duo kind-volwassene. Van elke geschilderde rups wordt een foto van de echte rups, vlinder en voornaamste waardplant getoond.
- Tentoonstelling op de eerste verdieping van de molen
- Karel De Vuyst, devuystkarel@gmail.com

Donderdag 4 juli

BC: Zomeravondwandeling in de Scheldevallei

- 19u30
- Scheldebrug 'Derde Jagers te voet' Schoolstraat, Nederzwalm-Zwalm
- Met de zomeravondactiviteit wordt telkens een ander natuurgebied aangedaan. Het accent ligt vooral op beleving, in dit geval het samen wandelen en van de natuur genieten op een zomerse avond. Deze keer de Scheldevallei, van de Zwalmmonding over het Blarewater tot de Kaaimeersen.
- Roselinde Van Caenegem, roselinde_vancan@hotmail.com
- Vincent Decroock, vincent.decroock@natuurpunt.be
- Breng iemand mee om samen te wandelen

Zaterdag 6 juli

KRB: Beheerwerken Burreken

- 9u – 12u30
- Groenstraat in Horebeke
- Maaien en allerlei andere werkjes in de natuur. Samenwerken met een goed team en genieten van de zomer!
- Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37 contact@burreken.be
  Graag een seintje als je komt, zodat we voldoende werktuigen kunnen voorzien.
- Laarzen of stevige schoenen en werkhandschoenen.

Zondag 7 juli

RO: Planten- en insectentocht aan industriezone Pont-West te Ronse

- 10u30 - 13u
- Ingang industriezone Pont-West, aan de Doornikse steenweg.
- Elke plantensoort heeft zijn eigen insectenfauna, de gids legt de verbanden bloot.
- Jo Glibert 0477 51 94 19 johan.glibert@gmail.com
- Heb je een loep, breng die mee!

Zaterdag 13 en zondag 14 juli

BC: Broesband (Ouder-Kind) weekend + initiatie boomklimmen samen met Broes vzw met de steun van Natuuracademie

- za 9u30 - zo 14u30
- Klein Zwitersland, Galerijpad 3, Zwalm
- Thema: bushcraft, vuur, natuur, bezinnen en teambuilding.
  Een Broes-Band is een weekend doorbrengen in ons Bos met diegene die jij het meeste Bemint. Het gaat om een Beestachtige ouder-kind activiteit die jullie Band sterker maakt dan ooit. Het gaat om Bijzonder intense momenten waarbij je op elkaar en de natuur moet terugvallen. Het gaat om rust vinden en elkaar Bezielen. Het gaat om het terugkeren naar de Basis van jullie samenzijn. Een zoektocht naar Bewustwording en Bescheidenheid. Kortom een onderdompeling in een Broesbad, een Beklijvend avontuur. Als kers op de taart krijgen we bezoek van Sven Vermaut van Big Canopy Campout. We krijgen een boomkliminitiatie die ons zal doen zweven (en alle angsten doen vergeten).
- Leeftijd: kinderen tussen 10 en 14 en hun ouder, tante, oom, grootouder, of favoriete volwassene. 200 euro per koppel - 30 euro kansentarief.
  Inschrijven via vzwbroes@gmail.com
  Overnachting, eten en drinken inbegrepen + externe begeleiding.
- Carl 0473 37 38 06, vzwbroes@gmail.com

Zondag 14 juli

PWG: Planteninventarisatie Huise / Kruisem

- 10u - 13u
- Parking Huiseplein, Kruisem
- Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E2 18 14. Oude dorpskern + landelijk gebied
- Henk Coudenys, tel. 09 3869711,

coudenys.henk@belgacom.net
☑ Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen

RO: Excursie in de omgeving van de Zwinstreek

- 13u - terug in Ronse om 21u.
- Om 13 uur aan de parking vooraan het winkelcomplex César Snoecklaan ter hoogte van Auto 5 in 9600 Ronse, of aansluiten om 14u30 op het einde van de Dijkgraafstraat aan de voet van de Zwindijk te Knokke, te bereiken via de Hazegrasstraat.
- We speuren met onze verrekijker de Zwinschorre vanaf de dijk af. Indien zonnig weer gaan we in de omgeving op zoek naar boomkikkers. De ganse omgeving is zeer rijk aan natuur, planten- en insectenliefhebbers zullen ook aan hun trekken komen.
- ☺ Philippe Moreaux
- ✿ Carpooling (0,4 euro per km en per auto, te delen door het aantal inzittenden). Gelieve de gids hierbij te contacteren.
- Philippe Moreaux (0476 492 461) moreauxphilippe1951@gmail.com
- ☑ laarzen of stapschoenen, verrekijker

KRB: Snuitactiviteit: 'Wild van water'

- 14u – 17u
- Parking voetbalveld Zegelsem, Rovorst 48.
- Een activiteit voor jonge natuurliefhebbers rond het thema waterexploratie. We gaan op zoek naar diertjes en planten in en aan de rand van poelen en beken in het natuurgebied het Burreken.
- ✿ Deze snuitactiviteit is voor alle kinderen vanaf 6 jaar en helemaal gratis. Ouders zijn uiteraard ook welkom.
- Kathleen Geldmeyer, henkenkathleen@telenet.be en Ludo Vanderlinden, vanderlinden.lu@telenet.be
- ☑ Aangepaste kledij en schoeisel, eventueel loep.

Dinsdag 16 juli

MOW: Bezoek aan biodynamische boerderij De Wassende Maan

- 14u30
- Beekstraat 35, 9800 Astene (Deinze)
- De Wassende Maan is sinds 1979 een pionier in de biodynamische landbouw. Het bedrijf legt de lat hoog op ecologisch vlak. Het wordt duurzaam geleid en dit wordt geïntegreerd in alle facetten van de boerderij. Langs het boerderijpad zie je de boeren aan het werk op de akkers. Hoe die biodynamische groenten smaken dat ondervind je in de hoevewinkel.
- ✿ Omdat de plaatsen beperkt zijn is inschrijven verplicht. Prijs: 15 euro (MOW-leden) of 19 euro (niet-leden). De rondleiding, hapje en drankje zijn inbegrepen in de prijs.
- Inschrijven via info@milieufrontomerwattez.be

Zondag 21 juli

KRB: bezoek aan het faunahuis

- Open deur tussen 10u en 16u
- Perreveld 5 in Brakel
- Laat je verrassen en bezoek het faunahuis. Verneem wat natuurinclusief bouwen betekent en hoe je de ecologische biodiversiteit in en rond je woning, een ander gebouw of infrastructuur kan behouden én vooral vergroten.
- Dirk Criel, 0475 45 05 34

Ongewenst een Steenmarter op bezoek in huis of onder de motorkap van uw auto?
Bel ons, wij bieden een diervriendelijke oplossing!
Stop & Go
Stop & Go
Stop & Go

Dinsdag 30 juli

BC: Bushcraft: Shelter bouwen

- 19u30 - 22u30
- Kerk Velzeke, Sint-Martinusplein te Zottegem-Velzeke
- Het eerste wat een bushcrafter moet kunnen is schuilen voor regen en wind. We verzamelen natuurlijke materialen en zorgen voor een droog en windvrij plekje.
  Deze activiteit is geschikt voor ouders en kinderen.
- Chris Nuyens en Ben Blancquaert
- Vooraf inschrijven verplicht. Zie agenda op https://www.natuurpunt.be/bezoekerscentra/bezoekerscentrum-vlaamse-ardennen-boembeke-molen. Maximum 15 deelnemers
- Vincent Decroock, vincent.decroock@natuurpunt.be
- Aangepaste buitenkledij

AUGUSTUS 2024

Donderdag 1 augustus

BC: Zomeravondwandeling in Parkbos-Uilenbroek

- 19u30 - 22u
- Boven op de Waesberg, Waesberg, Lierde (ingang Uilenbroek)
- Met de zomeravondactiviteit wordt telkens een ander natuurgebied aangedaan. Het accent ligt vooral op beleving, in dit geval het samen gezellig wandelen en van de natuur genieten op een zomerse avond. Deze keer natuurgebied Parkbos-Uilenbroek. De conservator zelf verzorgt de gidsbeurt.
- Dominiek Decleyre, Dominiek.Decleyre@telenet.be
- Vincent Decroock, vincent.decroock@natuurpunt.be
- Breng iemand mee, die zal versteld staan van de mooie natuur in die omgeving!

BC: Nachtvlinders spotten in het Uilenbroek

- 22u - 01u00
- Boven op de Waesberg, Waesberg, Lierde (ingang Uilenbroek)
- Je kan het je moeilijk inbeelden, nachtvlinders zijn een diverse en adembenemende groep! In België telt deze insectengroep liefst 2172 soorten. En er komen er nog elk jaar bij! Tijdens bijna elke vangst worden nieuwe soorten voor een gebied waargenomen. Kom mee deze verrassend mooie insectengroep bewonderen!
- Dominiek Decleyre, Dominiek.Decleyre@telenet.be
- Karel De Vuyst; devuystkarel@gmail.com
- Warm jasje, het kan 's nachts wat frisser worden.

Zaterdag 3 augustus

KRB: beheerwerken in het Burreken

- 9u – 12u30
- Groenstraat in Horebeke
- Maaien, hagen scheren, wandelpaden vrijhouden... Met een enthousiast team samenwerken en genieten van de natuur. Boeiend, ontspannend en leerrijk!
- Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37, contact@burreken.be
  Graag een seintje als je komt, zodat we voldoende werktuigen kunnen voorzien.
- Stevige schoenen of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 4 augustus

OUD + VA: Fietstocht langs natuurgebiedjes in de Scheldemeersen tussen Oudenaarde en Avelgem

- 10u – 17u
- Domein de Ghellinck, Kortrijkstraat 110A, Wortegem-Petegem (Elsegem)
- Rondje Scheldemeersen van ongeveer 41 km. We spreiden dit over een ganse dag met enkele stops en een lunchpauze. De tocht is haalbaar voor iedereen, ook met een gewone fiets.
  Start en aankomst is in Domein De Ghellinck, maar wie liever instapt in Avelgem (Mira-coupure 11u) of Kluisbergen (Paddenbroek 11u45) kan dat ook (gelieve dit bij inschrijving te vermelden aub).
  We stoppen achtereenvolgens in Kerkhove (ANB-meersen), visstuw in Waarmaarde, Mira-coupure in Avelgem en Paddenbroek in Berchem. Lunch is in het gezellige café Bij Madam in Meerse. Na de middag fietsen we verder via Heilsbroek, de Koppenberg-grot, het Spei, Meerspoort en Donk naar de Langemeersen. Dat wordt onze laatste stop van de dag. We eindigen in de Ghellinck waar de liefhebbers nog kunnen nakaarten op het gezellig terras!
- Paul Cardon en Lucia Decuyper
- Eigen picknick meebrengen kan, maar voor diegenen die warm willen eten is er keuze tussen spaghetti, stoofpotje of lamsballetjes met rijst voor 18€. Gelieve bij het inschrijven te vermelden of je warm wilt eten en wat je keuze is zodat we alles op voorhand kunnen doorgeven.
  https://www.natuurpunt.be/agenda/fiets-mee-met-natuurpunt-langs-verschillende-natuurgebiedjes-in-de-scheldemeersen-17349?date=04/08/2024
- Paul Cardon en Lucia Decuyper, paul.cardon@skynet.be of lucia_decuyper@hotmail.com
- Goed onderhouden fiets, kledij aangepast aan het weer, verrekijker, drank voor onderweg en eventueel lunch.

RO: Vlinder- en andere insectendeterminatie rond Kapel Wittentak te Ronse

- Vertrek 14u – einde 17u30
- Kapel Wittentak, Kapellestraat te Ronse
- Waarnemen van vlinders en ander insecten in de nabijheid van grasveld en het Hotondbos.
- Jo Glibert, 0477 51 94 19 johan.glibert@gmail.com
- Heb je een loepe, breng die mee!

Dinsdag 13 augustus

MOW: Bezoek bioboerderij Den Halsberg

- 14u30
- Halsberg 9, 9890 Gavere
- In het mooi glooiende landschap van

de Scheldevallei vind je bioboerderij Den Halsberg. Den Halsberg is een kleinschalige en duurzame landbouwondernbeming die groenten, fruit, kruiden, bloemen en zoveel meer te koop aanbiedt via zelfpluk op het veld en in het hoevewinkeltje ter plaatse.

Boerin Sara zal ons met veel liefde voor het vak deskundig uitleg geven.

Omdat de plaatsen beperkt zijn is inschrijven verplicht. Prijs: 7 euro (MOW-leden) of 10 euro (niet-leden). De rondleiding en een drankje zijn inbegrepen in de prijs.

Inschrijven via info@milieufronto-merwattez.be

Zaterdag 17 augustus

PWG / FON: Planteninventarisatie Gavere

9u15 – 17 u

Camperplaats Gavere, Brandweerstraat

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok D3 51 14 KMO-zone Legen Heirweg, Schelde-oevers

Henk coudenys, tel. 09 3869711, coudenys.henk@belgacom.net

Picknick meebrengen; de middagpauze gaat door in een plaatselijke horecazaak

Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen, picknick

KR: Planteninventarisatie Smeyersbulck

14u -16u

Smeyersbulck, Damstraat 10, Kruisem

We proberen een aantal planten op Smeyersbulck op naam te brengen. Deze activiteit is zeker niet (alleen) voor specialisten bedoeld. Het is de bedoeling dat de drempel laag blijft en dat iedereen kan meedoen en dat we leren van elkaar. Iedereen die geinteresseerd is in planten, is welkom.

Eddy Van Den Abeele

Eddy Van Den Abeele, ed.vandenabeele@skynet.be

Goed schoeisel, veldgidsen, loepe

Zondag 18 augustus

KRB: bezoek aan het faunahuis

Open deur tussen 10u en 16u

Perreveld 5 in Brakel

Laat je verrassen en bezoek het faunahuis. Verneem wat natuurinclusief bouwen betekent en hoe je de ecologische biodiversiteit in en rond je woning, een ander gebouw of infrastructuur kan behouden én vooral vergroten.

Dirk Criel, 0475 45 05 34

Zaterdag 24 augustus

TLES: Nacht van de vleermuis in de Brielmeersen

20u30 stipt / 22u (jonge gezinnen) of 20u30 / 22u30

Brielmeersen – ingang t.h.v. jachthaven, Lucien Matthyslaan, 9800 Deinze

Over de vleermuis bestaan wel wat misverstanden, waardoor nog heel wat mensen er ten onrechte schrik van hebben. De vliegende nachtdiertjes zijn nochtans helemaal niet agressief en veranderen al zeker niet in een vampier. Natuurpunt organiseert daarom op meer dan 40 locaties de Nacht van de Vleermuis om mensen kennis te laten maken met de dieren. Kom ze samen met je gezin ontdekken. Samen met een vleermuisgids gaan we op zoek naar vleermuizen, hij vertelt je over de verschillende soorten, hun gedrag en de verhalen en sagen rond vleermuizen. De gids heeft een batdetector bij, dat is een toestel dat op elektronische manier de ultrasone geluiden van vleermuizen omzet naar voor ons hoorbare geluiden. Zo kom je precies te weten welke vleermuis in de buurt fladdert. De gids neemt je mee op een korte wandeling doorheen de Brielmeersen (ca. 2 km).

Praktisch: We starten stipt om 20u30. Er zijn meerdere groepen met gids. Een aantal daarvan zijn specifiek voor jonge gezinnen.
Deze activiteit is gratis en je hoeft niet te reserveren. -

Koen Bilcke – 0473 81 43 58 koen.bilcke@gmail.com

ZV + BC: Nacht van de vleermuis, i.s.m. Broes vzw

20u - 23u

Klein Zwitserland, Galerijpad 3, Zwalm

Welkom op de nacht van de vleermuizen, rond de woelkom aan Klein Zwitserland. Wist je dat er in ons land meer dan twintig soorten vleermuizen leven? Sommige vleermuizen wonen in huizen, andere in holle bomen of op oude zolders. Tijdens de Europese Nacht van de Vleermuis gaan er overal in Europa activiteiten door, dit jaar ook in Zwalm. We gaan, na een presentatie op de binnenkoer, op speurtocht in het donker met een batdetector, een apparaat dat de ultrasone sonar van deze dieren hoorbaar maakt. Kom je mee luisteren naar de laatvlieger, franjestaart en grootoorvleermuis?

Daan Dekeukeleire

Zeker ook geschikt voor kinderen! Plaatsen zijn beperkt. Inschrijven via devuystkarel@gmail.com

Karel De Vuyst; devuystkarel@gmail.com

Zondag 25 augustus

VA: Vogelringactiviteit

8u – 10u30

Kerk Berchem, Stationsstraat - Kluisbergen

We krijgen een unieke gelegenheid om vogelringers aan het werk te zien

somethingellis BV
GRAFISCH ONTWERP
GSM 0479 433 711 // ELLIS.DEVUYST@GMAIL.COM // WWW.SOMETHINGELLIS.BE

en vogeltjes van heel dichtbij tot in de details te bewonderen... Je komt er alles te weten over het wetenschappelijke ringwerk, opleiding, nut, hervangsten... Een must voor beginnende en gevorderde vogelkijkers. Kinderen zijn welkom en mogen de geringde vogels loslaten. Het aantal deelnemers is beperkt om iedereen de best mogelijke ervaring te kunnen bieden.

☺ Thijs Lietaer

✿ Bij slecht weer zal deze activiteit niet doorgaan en worden de deelnemers verwittigd. Daarom verplicht inschrijven rechtstreeks bij Thijs Lietaer of via de website van Natuurpunt, https://www.natuurpunt.be/agenda/vogelringactiviteit-17361?date=25/08/2024

✆ thijs.lietaer@telenet.be

☑ Fototoestel, vogelgids, warme kledij

ZV: Wandel & Ontbijt@Boembekemolen

- 9u – 12u
- Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel
- Te reserveren via Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70
- ✿ Wandel één van onze prachtige wandelroutes en kom ontbijten op ons terras. Bij slecht weer in de molen. Voor 17 euro / persoon. Cava-koffie-appelsap. Pistolet met kaas-ontbijtkoek-rozijnenbrood. Gekookt ei-yoghurt met granola. Verse fruitsla.
- ✆ Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70

MOW: Gegidste wandeling in Eke

- 14u – 17u
- 't Schoolke van Landuyt, Steenweg 246, 9810 Eke.
- MOW Nazareth-De Pinte gaat met ons op stap in Eke. De wandeling is ± 6 km lang. We sluiten af met een welverdiend drankje.
- ☺ Harry Verwee
- ✿ Gratis voor leden van MOW, niet-leden betalen 1 euro
- ✆ Inschrijven via info@milieufrontomerwattez.be
- ☑ Kledij en schoeisel aangepast aan het weer

Maandag 26 augustus

KBE: Werkdag Bos t'Ename

- 9u30 -12u en/of 13u30- 17u
- loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
- Naast de maandelijkse gezinswerkdag op de laatste zaterdag van de maand wordt er eveneens elke laatste maandag een werkdag georganiseerd. De werkzaamheden gaan van hakhout afzetten tot hooien.
- ✆ Eddy De Bock, 0474 77 00 54 thebockfamily@hotmail.com
- ☑ Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Woensdag 28 augustus

TLES: Avondwandeling in de Zultse hei

- 18u – 20u
- Kruispunt Bredestraat en Terwilgenstraat t.h.v. Bredestraat 21, Deinze
- We brengen een bezoek aan het heiderelict in het Bisdonkstraatje en omliggende trage wegen met als focus hoe de landbouw en het grondgebruik in onze streek veranderd is in de loop der eeuwen. Wandeling van een 5-tal km.
- ☺ Axel Heyerick
- ✿ Heiderelicten

Zaterdag 31 augustus

KBE: Gezinswerkdag Bos t'Ename

- 9u -12u en/of 13u30- 17u
- loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
- Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien.
- ✆ Pieter Blondé, 0488 36 22 79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack, 0474 90 02 30 guido.tack1@telenet.be
- ☑ Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

BC + NP Everbeek: Gezinswandeling: Everbeekse vleermuizenwandeling - Snuit

- 20u15 - 22u15
- Kerk van Everbeek-Boven, Muiterij, Brakel
- Bij valavond trekken we erop uit in en rond het Steenbergbos. We ontdekken de wondere wereld van de vleermuizen en proberen er zo veel mogelijk te spotten. Deze activiteit is geschikt voor jong en oud. Een zaklamp is een must, een paar bollen knoflook kunnen eventueel ook.
- ☺ Johan Billiet en Frederik Van der Elst
- ✿ Avontuurlijke paden in het donker.
- ✆ Johan Billiet, johan.billietski@gmail.com
- ☑ Stevige wandelschoenen, zaklamp of hoofdlamp

SEPTEMBER 2024

September 2024: exacte datum nog te bepalen

RO: Appelpluk in de boomgaard van het reservaat Pyreneeën te Ronse

- Nog te bepalen
- Appelboomgaard op de hoek van de Bossenberg en Waaienberg in Ronse.
- Elke helper krijgt gratis 2 flessen fruitsap per gezin.
- ✿ Informeer u vooraf indien u interesse hebt om mee te helpen bij de pluk.
- ✆ Philippe Moreaux 0476 492 461, moreauxphilippe1951@gmail.com

Zondag 1 september

PWG: Planteninventarisatie Baaigem

- 10u – 13 u
- Parking centrum Baaigem, Baaigemstraat
- Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok D3 52 14 Landbouwgebied, grijs hok met 120 bekende soorten
- ☺ Henk coudenys, tel. 09 3869711, coudenys.henk@belgacom.net

Zeker meebrengen Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen

MOW: MOW wandelt en fietst

- 14u – 19u
- Zaal De Vierklaver, Groenstraat 1,

9660 Michelbeke

Op 1 september organiseert MOW de 4e editie van de MOW wandelt en fietst-dag. Deelnemers kunnen kiezen uit 3 gegidste themawandelingen of een fietstocht van 35 km. Geniet achteraf van een gezellige receptie met hapjes en drankjes in zaal De Vierklaver.

Inschrijven kan tot en met vrijdag 30 augustus. Prijs: 8 euro (MOW-leden) of 12 euro (niet-leden). Jongeren onder 14 jaar betalen 6 euro. Koffie/thee, taart en drankje zijn inbegrepen in de prijs.

Inschrijven via info@milieufrontomerwattez.be

Kledij en schoeisel aangepast aan het weer

Donderdag 5 september

BC: Zomeravondwandeling in de Steenbergse Bossen

19u - 21u30

Sint-Hubertusplein - Sint-Maria-Oudenhove, Zottegem

Een zomeravondwandeling is het aangename gekoppeld aan het interessante. Hier neemt de conservator van de Steenbergse Bossen ons op sleeptouw tijdens een laat-zomerse avond. In de Steenbergse Bossen is hij verantwoordelijk voor een uniek natuurontwikkelingsproject in de leemstreek. Benieuwd naar wat hij te vertellen heeft.

Diederik Volckaert, conservator Steenbergse Bossen

Vincent Decroock, vincent.decroock@natuurpunt.be

Overtuig nog iemand om mee te komen!

Vrijdag 6 september

HOU: Film 'voedselbosdocumentaire' van Louis De Jaeger

20 uur

Zaal 't Kerkske, Rot 8, 9520 Sint-Lievens-Houtem

In deze documentaire schetst landschapsarchitect Louis De Jaeger hoe voedselbossen de aarde redden van verstikkingsdood, gemeenschappen reanimeren, landbouw duurzaam maken, de opwarming van de aarde omkeren en toch een overvloed aan eten produceren.

Deze film is een ontdekkingstocht langs de geheime tuinen van voedselbospioniers. Louis' boeiende reis leidt langs pioniers en voorbeelden, van stadsjungles tot helende projecten in psychiatrische instellingen.

Trailer: https://www.facebook.com/watch/?v=490094136010098

Gratis, inschrijven noodzakelijk via www.natuurpunthoutem.be

Christine Bonte 0471 34 18 27

Zaterdag 7 september

KRB: beheerwerken in het Burreken

9u – 12u30

Groenstraat in Horebeke

Maaien, knotten, hagen scheren... Zeer ontspannend om met een enthousiast team samen te werken in de natuur.

Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37, contact@burreken.be

Graag een seintje als je komt, zodat we voldoende werktuigen kunnen voorzien.

Stevige schoenen of laarzen en werkhandschoenen.

PWG +OUD: Planteninventarisatie Wortegem-Petegem Reservaatpercelen Langemeersen & Schelde-oevers (deel 2)

14u – 17u

Kruispunt Meersstraat / doorsteek naar de Schelde, Wortegem-Petegem

Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E2 37 24

Alexander Van Braeckel, tel. 0473 85 45 62

Stevig schoeisel of laarzen, flora, evt. loepe.

VA + NP Avelgem: Insecten in valleigebieden - theorie en praktijk (cursus)

9u – 17u

OC Kerkhove (Avelgem), Oudenaardsesteenweg 589 – 8581 Kerkhove + Scheldemeersen

Lesgever: Petra Vijncke is een gedreven natuureducator en natuurgids. Af en toe kruipt ze in haar pen of geeft een les, lezing, zeker als het over kleine kriebelbeesten gaat, want dat is haar ware passie en kennis. Ze wil de insectenwereld toegankelijk maken voor iedereen. Daarom schreef ze "Vuurvlieg, mier en vlinder", een instapboek voor zowel beginners als gevorderden. Petra begeleidt ons één dag doorheen de gevarieerde insectenwereld die we terugvinden in onze natuurgebieden. Lesverloop: 's morgens krijgen we 3 uur theorie over ecologie en herkenning van de meest voorkomende insecten in de valleigebieden van de Schelde. We onderbreken voor een lunchpauze en vervolgens trekken we er in de namiddag op uit (ca. 3 uur), om de opgedane kennis aan de praktijk te toetsen in de Scheldemeersen te Avelgem.

Petra Vyncke

Voor alle praktische info, raadpleeg de website van Natuurpunt Avelgem of Natuurpunt Vlaamse Ardennen of https://www.natuurpunt.be/agenda/insecten-in-valleigebieden-theorie-en-praktijk-17440?date=07/09/2024

Prijs: 20 euro voor NP-leden, 25 euro voor niet-leden.

dirk.libbrecht@scarlet.be en lucia_decuyper@hotmail.com

Pen en papier, aangepaste kledij, stevige schoenen, eventueel loepje, fototoestel en verrekijker

Zondag 8 september

TLES : wandeling Burreken en bezoek aan het faunahuis

14u30 ter plaatse, of om 13u45 parking Petegem kerk

parking t.h.v. Perreveld 17, Brakel (Zegelsem)

Wandeling doorheen het gevarieerde natuur- en cultuurlandschap van het Burreken met aansluitend een bezoek aan het Faunahuis - een demonstratiewoning voor natuurinclu-

sief en faunavriendelijk bouwen en verbouwen.
- Dirk Criel
- Mogelijkheid tot carpoolen, afspraak om 13u45 aan parking kerk Petegem, Kortrijkstraat 65, 9800 Deinze (aan rond punt).
- Stevig en weersbestendig schoeisel.

Woensdag 11 september

VA + VWG: Bijeenkomst VWG

- 20u – 22u30
- Zaal 'Amigo' in Heurnestraat, Oudenaarde
- Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep. Vogelkijkers uit de regio en daarbuiten zijn welkom om te komen luisteren naar de presentaties en nadien een babbeltje te slaan met gelijkgestemden.
  Het programma wordt in de zomer bekend gemaakt op onze website.
- Gratis, zie website VWG http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/ voor het programma.
- Dimitri Van de Populiere
  dimitrivandepopuliere@hotmail.com

Zondag 15 september

MOW + TLES: Fietstocht en wandeling op zoek naar de groene plekjes in De Prijkels

- 9u30-11u30
- Ingang oude dreef nabij het Eetbos, Kakelstraat 26 – Deinze
- Het uitgebreide industrieterrein van De Prijkels (grondgebied Deinze, Nazareth en Kruisem) kent 7 groene zones met meer dan 10 ha bos, brede bermen en waterbufferbekkens (wadi's). Wij wandelen en fietsen doorheen dit gebied en gaan op zoek naar waardevolle planten en dieren in deze omgeving; wij denken ook na over hoe deze zones best worden beheerd opdat de natuur er meer aan haar trekken komt.
- Wim Bracke en An Gezels
- Afwisselend fietsen en wandelen
- Bracke.wim@skynet.be
- Stevig fietsslot

PWG: Planteninventarisatie Zottegem, Velzeke

- 10u - 13u
- Provinciebaan N46 thv Ruddershovestraat, Zottegem
- Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E3 13 34 (grijs hok, 111 soorten bekend)
- Dominiek Decleyre, dominiek.decleyre@telenet.be
- Stevig schoeisel of laarzen, flora,. loep

VA+WMBV: Gezinswandeling naar de Schamperij en omgeving

- 14u – 17u
- Kerk van Maarke, Maarkeweg-Kokerellestraat
- Natuurwandeling in de Maarkebeekvallei met speciale aandacht voor het bosbeheer in de Schamperij, het landschap en de najaarsbloeiers
- Michel Vander Vennet, 0486 08 30 78
- Johan Cosijn, 055 30 98 10
- Stevig schoeisel of laarzen, verrekijker, loepe

KRB: bezoek aan het faunahuis

- Open deur van 10u tot 16u
- Perreveld 5 in Brakel
- Laat je verrassen en bezoek het faunahuis. Verneem wat natuurinclusief bouwen betekent en hoe je de ecologische biodiversiteit in en rond je woning, een ander gebouw of infrastructuur kan behouden én vooral vergroten.
- Dirk Criel, 0475 45 05 34

BC + ZV: Beleef de Vlaamse Ardennen

- 14u - 17u
- Parking rechtover Hotondmolen, Zandstraat, Kluisbergen
- Langsheen deze pittige panoramaroute van ongeveer 6 km kan je genieten van prachtige vergezichten. Je ervaart en beleeft het reliëf van de Vlaamse Ardennen.
- Sappho Segaert
- Voorzie stevig schoeisel. Voor de kleinsten voorzie je best een draagzak
- Veerle Van Der Kelen, bc.vlaamseardennen@natuurpunt.be

Zaterdag 21 September

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm

- 10u – 16u
- In functie van de uit te voeren werken. Mail contactpersoon voor opname in de mailinglijst.
- Koen Gintelenberg; koen.gintelenberg@telenet.be
- Stevig schoeisel, werkhandschoenen

BC: Wilde Broesdagen: Fermenteren samen met Broes vzw met de steun van Natuuracademie

- 9u30 - 16u30
- Klein Zwitersland, Galerijpad 3, Zwalm
- Fermentatie is een oude gewoonte. Al in de oudheid fermenteerden mensen voedingsmiddelen om ze langer te kunnen bewaren, en om de smaak en textuur ervan te verbeteren. Producten fermenteren doe je door er bacteriën, gisten of ook schimmels aan toe te voegen. Dat klinkt misschien wat gortig, maar fermentatie is een natuurlijk proces. Tijdens deze workshop leren we alles over zuurtegraad, smaak, textuur, geur, verteerbaarheid en houdbaarheid van het product.
- 'Oer-broessers' Suzanne en Ronald
- Leeftijd: 14 tot 99 jaar (max 9 personen); kinderen welkom onder begeleiding van een volwassene
  80 euro - kansentarief 20 euro (maaltijd en drinken inclusief)
- Carl 0473/37.38.06, vzwbroes@gmail.com

MOW: Gegidste art-decowandeling

- 14u30 – 16u30
- Station Ronse, Winston Churchillplein 6, 9600 Ronse
- Wist je dat veel art-decowoningen het centrum van Ronse sieren? Tijdens deze themawandeling maak je kennis met prachtige architecturale staaltjes.
- Omdat de plaatsen beperkt zijn is in-

schrijven verplicht. Prijs: 6 euro (MOW-leden) of 9 euro (niet-leden).
Inschrijven via info@milieufrontomerwattez.be
Kledij en schoeisel aangepast aan het weer

HOU: Open tuinen

13u30 - 17u30
Na inschrijving krijg je de locatie van de te bezoeken tuinen en startplaats.
We bezoeken drie diverse tuinen, elk op hun beurt met aandacht voor natuur en diverse vormen van voedselproductie. Via een rondleiding door de bezieler van elke tuin ontdekken we samen volgende tuinen:
- Een grote landschappelijke tuin aansluitend aan een ecologische woning, met aandacht voor inheemse en natuurvriendelijke beplanting. Elementen zoals een groendak, waterdoorlatende verharding, natuurlijke poel, schaduwbomen en aangepast maaibeheer creëren een aangename en klimaatbestendige belevingstuin.
- Een middelgrote tuin met fruitbomen, hagen, fruitstruiken, vaste planten waarbij het accent ligt op eetbaar. Een permacultuurmoestuin waarin groenten geteeld worden volgens het principe van de schijnbare chaos, waar niet aan grondbewerking wordt gedaan. Randen met inheemse planten maken plaagbestrijding overbodig en door mulchen is er geen nood aan bemesting.
- Een wilde tuin waar de natuur zijn gang kan gaan en dieren worden ingezet voor begrazing. De eigenaar legt uit hoe je zelf een wormenbak maakt en composttheе en wat het effect is op de gezondheid van planten en de bodem.
Gratis, inschrijven noodzakelijk via www.natuurpunthoutem.be
De tuinen liggen niet ver van elkaar. Verplaatsing bij voorkeur met de fiets.
Christine Bonte 0471 34 18 27

Zaterdag 21 september

KR: Een avondje sterrenkijken boven Grootmeers

19u30
Zingembrug kant Zingem, Nederzwalmsesteenweg N435 - 9750 Kruisem, afspraak op de parallelweg naast Zingembrug thv het kruispunt met de Weistraat.
We wandelen van de afspraakplaats door Grootmeers naar de plaats waar de telescopen staan opgesteld. We krijgen daar uitleg door iemand van JVS (jongerenvereniging voor sterrenkunde)
JVS
Kostprijs 3 € pp met een max van 8 € per gezin
Inschrijven noodzakelijk. De inschrijvingen worden afgesloten op 15/09/2024
Eddy Van Den Abeele, ed.vandenabeele@skynet.be of May Tuerlinckx mtu@telenet.be
Goed schoeisel, warme kledij

Zondag 22 september

PWG: Planteninventarisatie Zarlardinge / Geraardsbergen

10u - 13u
Parking O-L-Vrouwekerk, Zarlardingeplein Geraardsbergen
Inventarisatie van alle hogere planten in ifbl-kwartierhok E3 54 12
Dorpskern, kerkhof, landelijk gebied met houtkanten. (Grijs hok met 122 bekende soorten)
Heidi Demolder, tel. 0476/40.34.52
Flora, loep, laarzen of stevige stapschoenen

Vrijdag 27 september

ZV + Natuur&Zwalm: Paddenstoelenlezing voor de geïnteresseerde natuurliefhebber

19u30 - 21u30
Ontdek de fascinerende wereld van paddenstoelen en laat je verwonderen over de groeiwijze, voortplanting en verspreiding ervan. De grote verscheidenheid aan verschijningsvormen is ronduit verbluffend! Na deze lezing ken je alvast de belangrijkste determinatiekenmerken en bezit je de skills om zowel paddenstoelen als hun omgeving nauwkeurig te observeren. Op 4 oktober trekken we erop uit onder leiding van Eddy Saveyn om de opgedane kennis in de praktijk om te zetten. Er wordt geen specifieke informatie over de eetbaarheid van zwammen gegeven.
Lieve Deceuninck
Toegang is 12€. Graag inschrijven via agenda: https://www.natuurpunt.be/bezoekerscentra/bezoekerscentrum-vlaamse-ardennen-boembekemolen of ter plaatse.
Elien Van Boeckel, elien.vanboeckel@gmail.com

Zaterdag 28 september

KBE: Gezinswerkdag Bos t'Ename

9u -12u en/of 13u30- 17u
loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien.
Pieter Blondé, 0488 36 22 79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack, 0474 90 02 30 guido.tack1@telenet.be
Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 29 september

ZV: Wandel & Ontbijt @Boembekemolen

9u – 12u
Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
Te reserveren via Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70
Wandel één van onze prachtige wandelroutes en kom ontbijten op ons terras. Bij slecht weer in de molen. 17 euro / persoon. Cava-koffie-appelsap. Pistolet met kaas-ontbijtkoek-rozijnenbrood. Gekookt ei-yoghurt met granola. Verse fruitsla.
Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70

Maandag 30 september

KBE: Werkdag Bos t'Ename

- 9u30 -12u en/of 13u30- 17u
- loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
- Naast de maandelijkse gezinswerkdag op de laatste zaterdag van de maand wordt er eveneens elke laatste maandag een werkdag georganiseerd. De werkzaamheden gaan van hakhout afzetten tot hooien.
- Eddy De Bock, 0474 77 00 54 thebockfamily@hotmail.com
- ☑ Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

OKTOBER 2024

Vrijdag 4 oktober

BC: Excursie Paddenstoelen

- 14u - 17u
- Kerk van Everbeek-Boven, Muiterij, 9660 Brakel
- Wat we tijdens de paddenstoelenlezing van 27 september aan kennis opgedaan hebben, gaan we nu in de praktijk toepassen tijdens een excursie doorheen akkers en bossen. Ook wie nog niets van paddenstoelen kent is welkom.
- ☺ Eddy Saveyn (Paddenstoelenwerkgroep Vlaamse Ardennen Plus)
- ✿ Graag inschrijven, aantal deelnemers is beperkt tot 25.
- Elien Van Boeckel; elien.vanboeckel@gmail.com
- ☑ Goede schoenen zijn noodzakelijk

Zaterdag 5 oktober

VA + VWG: Eurobirdwatch 1

- Vanaf zonsopgang (8u) tot ....
- TTP 1: Hotond Sporthotel, Zandstraat Kluisbergen
  TTP 2: Hoge Dumpel, Mater (doodlopend straatje)
- Ervaar de vogeltrek samen met de VWG op onze telposten. We tellen en noteren de overtrekkende vogels simultaan met honderden andere telposten in Europa.
- ☺ TTP 1: Thijs Lietaer
  TTP 2: Dimitri Van de Populiere dimitrivandepopuliere@hotmail.com
- ✿ Verschillende vogelkenners geven uitleg over de trek en de soorten die te zien en te horen zijn. Beginners zijn zeker welkom. Neem bij slecht weer zeker eens contact op om te checken of de telling doorgaat.
- thijs.lietaer@telenet.be dimitrivandepopuliere@hotmail.com 0473 52 13 44
- ☑ Warme kledij, stoeltje(eventueel), verrekijker of telescoop en vogelgids als je die hebt

KRB: beheerwerken in de natuur

- 9u – 12u30
- Groenstraat in Horebeke
- Knotten, hagen scheren, paadjes vrijmaken... Ook kleine werkjes, er is altijd wel iets te doen voor groot en klein. In een goede sfeer werken en genieten van de natuur.
- Ludo Vanderlinden, 0479 46 69 37, contact@burreken.be
  Graag een seintje als je komt, zodat we voldoende werktuigen kunnen voorzien.
- ☑ Stevige schoenen of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 6 oktober

BC: Gezinswandeling & workshop 'Natuur werkt' In samenwerking met TeGek!? en CM

- 13u30 - 17u
- Boembekemolen
- Natuurwandeling met gids of op eigen tempo. Kinderen kunnen mee wandelen of deelnemen aan een workshop rond paddenstoelen.
- ☺ Wandeling: Stefaan Wanzeele; Workshop: Elien Van Boeckel
- ✿ Inschrijven verplicht, deelname 5 euro
- Veerle Van Der Kelen, bc.vlaamseardennen@natuurpunt.be

Natuurwinkel
DE ZONNEBLOEM
Eerlijk en gezond voor mens en planeet
Open van dinsdag t.e.m. zaterdag
9-13u & 14-18u30
Parkstraat 25 - 9700 Oudenaarde - 055 31 64 30

SINDS 1976 VIND JE BIJ ONS ALLES VOOR EEN GEZONDE LEVENSWIJZE

Het grootste gamma biologische voeding in de streek. Gezonde verzorgingsproducten, kruiden en supplementen. Massa's alternatieve en fair trade geschenkartikelen. Ook een zeer ruim aanbod aan boeken over gezondheid, spiritualiteit, natuur en verwante onderwerpen.

Kom eens gezellig snuisteren!

TLES + MOW + Velt: Appelfestival

- 14u – 17 u (doorlopend)
- Eetbos, Kakelstraat 26, 9800 Deinze
- Appels maken al eeuwen deel uit van ons culinair en cultureel erfgoed. Maar zijn tevens bomen met een belangrijke ecologische functie. Dat en nog veel meer vertellen we jullie op het appelfestival in het Eetbos Deinze. Een boeiende activiteit voor jong en oud.. Er zijn allerlei activiteiten met de appel als centrale thema: soorten, recepten, verhalen, proeven, telen, appels schieten met een boog, appelschilwedstrijd, enz. Vrije toegang. Best bereikbaar met de fiets, parkeren met de auto kan best in Prijkelhoek, niet in Kakelstraat.
- In samenwerking met VELT, Milieufront Omer Wattez, Erfgoed Deurle en Eetbos Deinze
- Wim Bracke (Bracke.wim@skynet.be) en Paul Geeroms (paulgeeroms@telenet.be)

Dinsdag 8 oktober

TLES: Infomoment rond schenkingen

- Eerste sessie van 15u tot 16u30 ; tweede sessie van 19u tot 20u30
- Leietheater (vergaderruimte), Brielstraat 8, Deinze
- De generatie van de baby-boomers gaat nu met pensioen. De natuurliefhebbers onder hen vragen zich af hoe ze ook iets kunnen nalaten voor de bescherming van onze natuur. Joost Verbeke maakt u wegwijs wat de mogelijkheden vandaag zijn: testamenten, schenkingen enz. Handig om weten!
- Joost Verbeke (Natuurpunt)
- Reserveren hoeft niet, maar als je komt kan je dit laten weten op joost.verbeke@natuurpunt.be

Zaterdag 12 oktober

BC + NP Everbeek: Gezinswandeling: Herfstwandeling in de Everbeekse bossen

- 9u30 - 12u30
- Steneplein 29, Everbeek-Boven (Brakel)
- Kom genieten van een prachtige herfstwandeling van ongeveer 5km in de Everbeekse bossen. De wandeling is ook geschikt voor kinderen vanaf 6 jaar. Laat je betoveren door het Hayesbos en kom alles te weten over de vuursalamander, de heksenboleet en het echt judasoor.
- Johan Billiet en Frederik Van der Elst
- Heuvelachtig terrein, avontuurlijke paden
- Johan Billiet, johan.billietski@gmail.com
- ☑ Stevige wandelschoenen

RO: Excursie naar Mer de Sable, Stambruges (Henegouwen)

- Vertrek om 13u in Ronse (14u in Stambruges) – terug in Ronse om 18u.
- Afspraak om 13u aan de parking van het winkelcomplex in de César Snoecklaan ter hoogte van Auto 5, of ter plaatse in de Rue du Grippet in Stambruges om 14u.
  Als u van de N50 komt, neem niet de wegwijzer richting "Mer de Sable" (parking), maar rijd het straatje in. Na 200m slaat u een hobbelige weg rechts naar het bos in. Kom u vanuit het centrum van Stambruges, sla dan net voor de bosstrook links af.
- We bezoeken een uniek natuurgebiedje met een grote variëteit aan landschap, fauna en flora.
- Jo Glibert 0477 51 94 19, johan.glibert@gmail.com
- Carpooling (0,4 euro per km en per auto, te delen door het aantal inzittenden). Gelieve de gids vooraf te contacteren.
- Jo Glibert 0477 51 94 19, johan.glibert@gmail.com
- ☑ Zeker mee brengen: stapschoenen (laarzen) en kijker.

VA: Nacht van de Duisternis

- 19u – 22u
- Bij Madam, Meersestraat 99 - Meerse
- Er is een Natuurpunt-stand met info over dieren die vooral actief worden in het donker. Er wordt specifiek uitleg gegeven over uilen, nachtvlinders en vleermuizen. Er zijn verschillende wandelingen volgens thema en verschillende afstanden (4-5-6 km) met meerdere gidsen. Kinderen zeer welkom!
- Lucia Decuyper en Filip Keirse
- Inschrijven voor de wandelingen kan alleen via de website van de gemeente Kluisbergen, https://www.kluisbergen.be/
- Lucia Decuyper en Filip Keirse
- ☑ Warme kledij, stevige wandelschoenen, zaklamp

VA + VWG: Trektellen bij Geert

- Vanaf zonsopgang (8u) tot ....
- TTP Leystraat (parkeren kan op de verbreding in de Appelhoekstraat even voorbij B&B Gatto Nero)
- Vanaf zonsopgang tot … (afhankelijk van het weer) gaan we trektellen op de vaste stek van wijlen Geert Colembie. We houden de herinnering aan Geert levend door zijn vaste trektelpost TTP Leyhoek nog eens bemannen
- Dimitri Van de Populiere
- Neem bij slecht weer zeker eens contact op om te checken of de telling doorgaat.
- dimitrivandepopuliere@hotmail.com 0473 52 13 44
- ☑ Warme kledij, stoeltje(eventueel), verrekijker of telescoop en vogelgids als je die hebt

Zondag 13 oktober

TLES: Paddenstoelentocht rond kasteel Te Lake in Zulte

- 14u - 17u
- Kerk Oeselgem
- Geen herfst zonder paddenstoelen. Tijdens deze rustige wandeling van zowat 4,5 km komen we ook langs een bebost stukje waar we op zoek gaan naar enkele soorten. En we maken kennis met wat zich onder onze voeten in de bosbodem afspeelt.
- Eddy Saveyn
- Eddy Saveyn 0477 03 20 75
- ☑ Goede wandelschoenen of laarzen voor het pad langs de Oude Leie

Maandag 14 oktober

Pomona Puur Aerde+ NP ZV + Velt + MOW + Hogent: Infosessie Biodiversiteit

- 19u30 - 22u
- Zaal Hemelrijk, Hemelrijkstraat 1, 9620 Zottegem (in buurt van zwembad Zottegem).
- Het golvend landschap uit onze streek kent heel wat uitdagingen en troeven richting biodiversiteit. Graag bekijken we deze avond hoe we dit kleinschalig in onze tuin toepassen, wat de mogelijkheden zijn binnen de landbouw en hoe we grootschalig tot een herstellend panorama kunnen komen. Deze avond delen we de inzichten van over de betekenis van biodiversiteit in jouw tuin en hoe je het belang van biodiversiteit naar jouw omgeving kan vertalen.
- Stefanie Delarue brengt haar kennis en kunde als bioloog bij HOGENT en Biodiversiteit.
  Lieven Bauwens toont hoe je als burger kan bijdragen aan de biodiversiteit van een landbouwbedrijf, met Pomona Puur Aerde als praktijkvoorbeeld.
  Mark Shepard, pionier van herstellende landbouw op het vlak van herstellende landbouw in Wisconsin (US), brengt het voorbeeld van zijn 'New Forest Farm' en welke mogelijkheden op grote schaal zich bieden omtrent biodiversiteit.
- Inschrijving via info@pomonapuuraerde.be
- Jan François, jan@aardbol.be

Woensdag 16 oktober

MOW – Infoavond 'Verwarmen met hout' in samenwerking met vzw Logo Gezond+

- 19u30 – 21u30
- CC De Mastbloem, Waregemsesteenweg 22, 9770 Kruisem
- Hout wordt aanzien als een goedkope, hernieuwbare energiebron, maar bij de verbranding komen roet en fijnstof vrij die schadelijk zijn voor je gezondheid en de luchtkwaliteit. Moeten we in de toekomst houtverbranding vermijden? En is duurzaam (bij)verwarmen met hout sowieso nog mogelijk? Verneem het op deze infoavond rond houtstook.
- Renaat Vermeulen
- De activiteit is gratis.
- Inschrijven via info@milieufrontomerwattez.be of de milieudienst van Kruisem

Vrijdag 18 oktober

HOU: Bosbaden met Emmy (Barrevoets)

- 13u - 16u
- Smissenbroek, Keiberg 50, Oosterzele
- Emmy is de bezielster en bosbadgids van Barrevoets. Ze neemt je niet zomaar mee op een boswandeling maar dompelt je helemaal onder in de mooiste bossen. Ze laat je anders kijken, voelen, ruiken en letterlijk proeven van het bos. Schoenen uit (al is dat nooit een verplichting) en genieten maar. Een boswandeling zal nooit meer hetzelfde zijn!
  Bosbaden heeft zijn wortels in Japan (daar heet het Shinrin Yoku), maar biedt ook hier een antwoord op onze drukke samenleving. Emmy helpt je de stilte in jezelf te vinden, het contact met Moeder Natuur te herstellen en je ritme te laten samenvloeien met het ritme van het bos -als een minivakantie waarbij je de stress van je af laat vloeien.
- Emmy Schokkaert, 0485 10 32 06
- Vaste prijs van € 30, variërend tot € 35 per persoon. Alles boven de 30 euro gaat naar Bos+ waarbij je rechtstreeks je steun geeft aan de bossen in Vlaanderen en de wereld. Per extra euro komt er 1m² extra bos bij in Vlaanderen.
  Inschrijven via de link op www.natuurpunthoutem.be
- Christine Bonte 0471 34 18 27

Zaterdag 19 oktober

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm

- 10u – 16u
- In functie van de uit te voeren werken. Mail contactpersoon voor opname in de mailinglijst.
- Koen Gintelenberg; koen.gintelenberg@telenet.be
- Stevig schoeisel, werkhandschoenen

MOW: Dag van de Trage Weg – Dagwandeling rond St.-Maria-Oudenhove (Zottegem)

- 9u15 – 16/17u
- Sint-Hubertusplein (vlakbij de kerk) te Sint-Maria-Oudenhove (Zottegem)
- MOW organiseert voor de 4e maal een dagwandeling in het teken van de Dag van de Trage Weg. Deze keer wandelen we ongeveer 20 km rondom Sint-Maria-Oudenhove (Zottegem).
  We vertrekken op het Sint-Hubertusplein (vlakbij de kerk) in Sint-Maria-Oudenhove. Onderweg wijst onze gids Patrick je op mooie bezienswaardigheden en interessante weetjes. Rond 16 à 17 uur eindigt de wandeling op dezelfde plaats. Handig om snel huiswaarts te kunnen.
- Patrick Vandemenschbrugge
- Vooraf inschrijven is verplicht en kan tot en met woensdag 16 oktober. Prijs: 5 euro (MOW-leden) of 8 euro (niet-leden). Tijdens de wandeling word je getrakteerd op koffie/thee en gebak.
- Inschrijven via info@milieufrontomerwattez.be
- Kledij en schoeisel aangepast aan het weer

Zondag 20 oktober

VA + VWG: Eurobirdwatch 2

- Vanaf zonsopgang (8u) tot ....
- TTP 1: Kokereelstraat Kluisbergen (boomgaard tegen Kluisbos)
  TTP 2: Hoge Dumpel, Mater (doodlopend straatje)
- Ervaar de vogeltrek samen met de VWG op onze telposten. We tellen en noteren de overtrekkende vogels simultaan met honderden andere telposten in Europa.
- TTP 1: Thijs Lietaer
  TTP 2: Dimitri Van de Populiere dimitrivandepopuliere@hotmail.com
- Verschillende vogelkenners geven uitleg over de trek en de soorten die te zien en te horen zijn. Beginners zijn zeker welkom. Neem bij slecht weer zeker eens contact op om te checken of de telling doorgaat.
- thijs.lietaer@telenet.be
  dimitrivandepopuliere@hotmail.com
  0473 52 13 44
- Warme kledij, stoeltje(eventueel), verrekijker of telescoop en vogelgids als je die hebt.

KRB: bezoek aan het faunahuis

- Open deur van 10u tot 16u
- Perreveld 5 in Brakel
- Laat je verrassen en bezoek het faunahuis. Verneem wat natuurinclusief bouwen betekent en hoe je de ecologische biodiversiteit in en rond je woning, een ander gebouw of infrastructuur kan behouden én vooral vergroten.
- Dirk Criel, 0475 45 05 34

ZV + BC: Oost-Vlaamse Molendag

- 15u - 16u15
- Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
- Tijdens een rondleiding kom je meer te weten over de molenbiotoop, historiek, kenmerken, werking en huidige functie
- Wim Van Geert
- Inschrijven: van.geert.wim@telenet.be

Zaterdag 26 oktober

KBE: Gezinswerkdag Bos t'Ename

- 9u -12u en/of 13u30- 17u
- loods, Boskant 56 te Oudenaarde.
- Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien.
- Pieter Blondé, 0488 36 22 79
  pieterblonde@hotmail.com en
  Guido Tack, 0474 90 02 30
  guido.tack1@telenet.be
- Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

BC: Bushcraft: Fakkel maken + korte avondwandeling

- 19u30 - 22u30
- Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
- We maken vooraf zelf onze eigen fakkel met een hazelaartak, jute en ijzerdraad. Daarna maken we een mooie fakkeltocht in de omgeving. Heb je een pompoen? Breng hem ook mee, best vooraf uitgehold.
  Deze activiteit is geschikt voor ouders en kinderen.
- Ben Blancquaert
- Vooraf inschrijven verplicht. Zie agenda op: https://www.natuurpunt.be/bezoekerscentra/bezoekerscentrum-vlaamse-ardennen-boembekemolen. Maximum 15 deelnemers
- Vincent Decroock,
  vincent.decroock@natuurpunt.be
- Aangepaste buitenkledij

Zondag 27 oktober

ZV: Wandel & Ontbijt @Boembekemolen

- 9u – 12u
- Boembekemolen, Boembeke 18, Brakel
- Te reserveren via Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70
- Wandel één van onze prachtige wandelroutes en kom ontbijten op ons terras. Bij slecht weer in de molen. Voor 17 euro / persoon
  Cava-koffie-appelsap. Pistolet met kaas-ontbijtkoek-rozijnenbrood. Gekookt ei-yoghurt met granola. Verse fruitsla.
- Carla Verdonck, carlaverdonckverdonck@hotmail.com, 0472 89 81 70

GVG: Snuit-methodieken: gidsen voor gezinnen met kinderen

- 9u30 – 12u
- Bos t'Ename: parking Einde Kapellestraat, Oudenaarde (Mater)
- Snuit is het buitenpretloket van Natuurpunt. Kinderen en (groot)ouders worden de deur uitgestuurd om samen de natuur ten volle te beleven. Maar hoe pak je dat als gids aan?
- Sylvie Decoster

Inschrijven via googleformulier: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfPMB8oIh5nOZmRdbPujbzIBhWyNfCk3-JcS-bYHp3YKijbdQ/viewform

sylvie.decoster@natuurpunt.be

BC: Gezinswandeling: Dag van de stilte

14u - 16u30

Parking aan voetbal Olsa Brakel, Parkstraat - Wijmeersstraat

Al wandelend gaan we met natuurelementen op zoek naar de stilte in onszelf.

Els Decoster

Els Decoster, els.decoster@skynet.be

Nieuwsgierige mindset en kledij aangepast aan het weer

Maandag 28 oktober

KBE: Werkdag Bos t'Ename

9u30 -12u en/of 13u30- 17u

loods, Boskant 56 te Oudenaarde.

Naast de maandelijkse gezinswerkdag op de laatste zaterdag van de maand wordt er eveneens elke laatste maandag een werkdag georganiseerd. De werkzaamheden gaan van hakhout afzetten tot hooien.

Eddy De Bock, 0474 77 00 54 thebockfamily@hotmail.com

Goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Staarten

Bij namen zoals muizenstaart, rattenstaart, kattenstaart en paardenstaart wordt onze fantasie automatisch in de richting van het dierenrijk gedirigeerd. Maar zoals elke rechtgeaarde natuurliefhebber weet, gaat het wel degelijk om plantennamen.

Rattenstaartgras komt uit India en is aan een opmars bezig in onze contreien. De eerste waarneming in onze regio dateert van juli 2023, toen één exemplaar werd gevonden langs de N60 te Eke, tijdens een plantenwerkgroepexcursie. Maar het Antwerpse havengebied staat er reeds vol mee en ook in de industriezones rond de Gentse haven is rattenstaartgras al enkele jaren vaste klant. Onze flora past zich vlot aan het opwarmende klimaat aan. Muizenstaartje is een petieterig boterbloempje met langwerpige, stijve bloemtrosjes die uit het midden van een rozetje met al even langwerpige, stijve blaadjes omhoog groeien. Zijn favoriete standplaats is de dichtgeslempte grond van een modderige oprit van een weiland of een akker. Muizenstaartje komt vooral op de zwaardere leembodems voor. Eerst kijk je en zie je er geen. Dan krijg je er plots één in het vizier en het volgende ogenblik zie je er ineens een hele boel. Zo gaat dat met muizendiscretie.

Grote kattenstaart daarentegen is zeer algemeen en uiterst decoratief, zoals het een kat betaamt. Je ziet ze vanaf half mei vooral in en langs grachten bloeien. Half droog, half nat, soms half en half onder water, zolang er maar voldoende vocht en licht is en er niet of nauwelijks gemaaid wordt, steekt de grote kattenstaart haar lange, paarse bloemtrossen een halve meter of meer in de lucht.

Maar 'kattenstaarten' zijn eigenlijk paardenstaarten. De meest gebruikte volksnaam voor heermoes (of akkerpaardenstaart), is 'kattenstaart'. In tegenstelling tot zijn officiële naamgenoot, bloeit deze plant niet. Paardenstaarten zijn sporenplanten, levende fossielen uit het dinosaurustijdperk. Hun overlevingsinstinct is legendarisch: eens ze ergens groeien, krijg je ze nooit meer weg. Integendeel: hoe harder je ze probeert te bestrijden met schoffel of herbiciden, hoe dominanter ze worden in je siertuin, moestuin of in de wegberm voor je deur. Dat komt doordat al hun concurrenten om zonlicht en ruimte (vooral de grassen) wel bezwijken onder de pogingen tot uitroeiing, terwijl zij zelf hooguit hun bovengrondse scheuten prijsgeven aan het geweld. Een meter of meer onder de aarde blijven hun wortelstokken in leven, altijd klaar om een resem nieuwe staarten onder onze neus te duwen.

Henk Coudenys

Ik ga op reis en neem mee

Toen ornithologen in de jaren 50 van de vorige eeuw de vogeltrek bestudeerden in de Bujaruelo bergpas in de Pyreneeën waren ze verbijsterd over de aantallen insecten die ze door deze nauwe bergpas tussen Frankrijk en Spanje zagen voorbijtrekken.

In een recent artikel[1] publiceerden wetenschappers de resultaten van vier jaar insectentellingen die ze in dezelfde pas, 30 meter breed en gelegen op 2500 meter hoogte, uitvoerden. Ze kwamen daarbij tot een duizelingwekkend cijfer van 17 miljoen insecten (of 140 kg) die alleen al in deze pas tijdens de herfst (september - oktober) zuidwaarts trekken. Het gaat daarbij niet enkel op grotere insecten, zoals vlinders en libellen, maar nog veel meer om kleiner grut zoals vliegen en zweefvliegen. De grotere insecten maakten trouwens uiteindelijk maar 2 % uit van het totaal. Belangrijke kanttekening is dat het hier nog enkel gaat over de insecten die overdag trekken, maar de trek gaat 's nachts onverminderd verder, met dan vooral nachtvlinders.

Het belang van deze migratie is groot. Veel van deze insecten zijn bestuivers. Niet alleen de bestuiving op zich is belangrijk, maar de trek zorgt voor uitwisseling van plantengenen over grotere afstand. En hoewel een aantal insecten schade aan gewassen kan veroorzaken (zoals de katoendaguil), zijn andere dan weer belangrijke plaagbestrijders, zoals de zweefvliegen waarvan de larven zich voeden met bladluizen.

Bovendien zorgt de trek voor de verplaatsing van grote hoeveelheden nutriënten en zijn insecten uiteraard een belangrijke voedselbron voor tal van diersoorten. Uit een andere studie bleek trouwens dat vleermuizen maar al te graag gebruik maken van deze tijdelijke overvloedige voedselbron. De plaatselijke vleermuizen komen in de bergpas jagen om energie op te slaan voor hun jongen die in de herfst geboren worden en voor de eigen overwintering. Er zijn ook vleermuizen die dezelfde trekroutes gebruiken en zo dus altijd voedsel binnen vliegbereik hebben.

Gamma-uil © Rik Desmet

Insecten trekken om verschillende redenen: om seizoensgebonden hulpbronnen te exploiteren, hun voortplantingssucces te verhogen, om te ontsnappen aan de verslechtering van hun habitat of om geschikte overwinteringsplaatsen te zoeken.

Bij de vlinders zitten een aantal soorten met opmerkelijke prestaties en je hoeft daarvoor niet naar Noord-Amerika te gaan met zijn bekende monarchvlinder. De distelvlinder trekt in het voorjaar en zomer in meerdere generaties vanuit Afrika richting het noorden. Op een bepaald moment keert de trekrichting om en vliegt één vlinder een paar duizend km terug zuidwaarts en trotseert daarbij obstakels zoals de Pyreneeën en de Middellandse Zee.

Je kan je afvragen wat het voordeel is van dergelijke grote risicovolle verplaatsingen, wat brengt dit de soort op? Wetenschappers berekenden dit voor de gamma-uil. Voor elke gamma-uil die in de lente het Verenigd Koninkrijk bereikt, zijn er in de herfst ongeveer vier nakomelingen die allemaal proberen terug naar het zuiden te trekken. Je zou verwachten dat het merendeel daarvan de lange reis niet overleeft, maar toch bereikt 80% van de migranten na ongeveer drie dagen een geschikt gebied in het Middellands Zeegebied om er zich opnieuw voort te planten. In die gebieden worden in de zomer geen gamma-uilen gevangen omdat het er te warm en te droog is. De langeafstandstrek is dus uiteindelijk noodzakelijk voor de soort. De kli-

maatverandering zal dit nog versterken maar vormt tegelijk een bedreiging als 'tussenstations' ongeschikt worden.

Een verschil van dag en nacht

Insecten die overdag trekken profiteren van de hogere luchttemperaturen, nachtelijke migranten profiteren eerder van stabiele verticale luchtlagen waardoor ze hun hoogte beter kunnen regelen en waarin ze gebruik maken van warme en snelle luchtstromen in de gewenste richting.

De dagmigratie begint over het algemeen rond het midden van de ochtend, wanneer de atmosferische convectie zich ontwikkelt, en eindigt ergens in de late namiddag. Nachtelijke trekkers stijgen meestal op in de schemering en sommige vliegen de hele nacht door.

Hi Tech

Met moderne technieken zoals het gebruik van radar, onder andere de VLR-radar, *Vertical-looking entomological Radar*, is de laatste jaren veel onderzoek gedaan naar de trek van insecten. Het lijkt ongelooflijk, maar met deze radar kunnen gewicht, grootte, aantal vleugelslagen, hoogte en richting van insecten bepaald worden! De reikwijdte van zo'n radar gaat tot 1,2 km hoogte.

Onderzoek met 17 radars verspreid over heel Europa toont aan dat maandelijkse gemiddelde vlieghoogte van insecten varieerde van ongeveer 130 tot 250 m boven de radar. Nachtelijke trekkers vliegen in het algemeen op grotere hoogte dan de dag actieve trekkers.

Olympische prestaties

Je zou denken dat zo'n kleine beestjes hopeloos overgeleverd zijn aan de weerselementen. Het is inderdaad zo dat, daar waar vogels ook in slechtere omstandigheden kunnen trekken, het aantal ideale dagen voor insecten beperkter is. Door het zoeken van een geschikte luchtlaag met de juiste windrichting slagen nachtvlinders erin om de trekrichting bij te sturen en de snelheid te vergroten. In die mate dat ze uiteindelijk even snel als zangvogels vliegen. De gamma-uil

Katoendaguil © Rik Desmet

haalt bijna 60 km/h. Bij distelvlinders zijn snelheden van ongeveer 48 km/h (lente) en 46 km/h (herfst) vastgesteld. Deze snelheden zijn zo groot dat de vlinders in een dag 400 tot 700 km kunnen afleggen.

Zonder GPS

Vooral bij vlinders is bestudeerd hoe die erin slagen om hun weg te vinden. De meeste vlinders zijn in eerste instantie in staat om voor korte afstanden te navigeren via opvallende punten in het landschap: bomen, houtkanten, ... wat nog maar eens het belang van deze KLE (kleinschalige landschapselementen) benadrukt. Daarnaast worden hemellichamen – zon, maan en sterren – gebruikt. Ook gepolariseerd licht wordt gebruikt. Het licht van de zon en de maan is niet gepolariseerd, maar door verstrooiing in de atmosfeer geraakt het wel deels gepolariseerd. Ons menselijk oog ziet daar niets van, maar veel insecten zijn met hun facetogen wel in staat om de polarisatierichting van licht te onderscheiden en zo te gebruiken voor oriëntatie.

Ook als zon of maan volledig onzichtbaar zijn kunnen vlinders een richting aanhouden, wat suggereert dat ze nog andere aanwijzingen zoals het magnetisch veld van de aarde kunnen gebruiken

Als je volgende herfst de eerste zangvogeltjes hoort of ziet overtrekken, bedenk dan dat ze vergezeld zijn van ontelbare maar onzichtbare insecten die dezelfde reis ondernemen!

[1]HAWKES W.L.*et al.,* (2024) - The most remarkable migrants—systematic analysis of the Western European insect flyway at a Pyrenean mountain pass - Proc. R. Soc. B 291: 20232831.
https://doi.org/10.1098/rspb.2023.2831

[2] HAEST B. *et al.,* (2024) - Continental-scale patterns in diel flight timing of high-altitude migratory insects -Phil. Trans. R. Soc. B 379: 20230116.
https://doi.org/10.1098/rstb.2023.0116

Rik Desmet

VERDERE ACHTERUITGANG VLINDERS

Het slechte weer zorgt ervoor dat er dit jaar tot nu toe heel weinig vlinders te zien zijn. Eigenlijk moeten we zeggen "nog minder" want al jarenlang komen er berichten dat het niet goed gaat met de dagvlinders. Uit de resultaten van het meetnet vlinders uit 2023 in Nederland blijkt dat het inderdaad nog steeds slecht gaat: er is sprake van meer dan een halvering van de aantallen dagvlinders sinds 1992.

Niet alleen zeldzame en kwetsbare soorten nemen sterk in aantal af, maar ook voorheen veelvoorkomende soorten als kleine vos en groot koolwitje worden steeds minder waargenomen.

De drijvende krachten achter die achteruitgang zijn de zogenaamde ver-thema's, waarbij voor dagvlinders met name vermesting (incl. stikstofdepositie) en verdroging sterk sturend zijn (beide vooral een gevolg van de intensivering van de landbouw), maar ook andere drukfactoren zoals versnippering. In hoeverre bestrijdingsmiddelen ook een deel van de achteruitgang kunnen verklaren is niet bekend. Wel worden deze middelen aangetroffen tot diep in natuurgebieden en hebben ze dus niet alleen impact in het agrarisch gebied.

Ook klimaatverandering heeft zeker invloed op de vlinderstand. Een belangrijk onderdeel van klimaatverandering is de sterke toename van weersextremen. Doordat de meeste bedreigde soorten zijn teruggedrongen tot de allerlaatste geschikte plekjes, hebben extreme droogte of juist zeer natte perioden een sterk effect. In grote populaties in een groot en gevarieerd gebied zullen die extremen leiden tot achteruitgang, maar daar hebben vlinders vaak kans om weer te herstellen. Soorten die nu nog maar net kunnen overleven, kunnen door zo'n weerextreem het fatale duwtje krijgen en verdwijnen.

(Nieuwsbericht Vlinderstichting Nederland, 27- 03- 2024)

Groot koolwitje ©Rik Desmet

NAVIGATOR OMGEVING.

Alle wetgeving rond Milieu, Natuur, Ruimtelijke ordening en Energie in Vlaanderen is terug te vinden op de site https://navigator.emis.vito.be/

NA DE INSECTEN, DE PLANTEN?

Dat het niet goed gaat met de insecten is al veel langer bekend. Uit Nederlands onderzoek blijkt nu dat ook planten die voor hun bevruchting van insecten afhankelijk zijn, afnemen.

De onderzoekers baseren hun bevindingen op een analyse van 87 jaar aan metingen op meer dan 365.000 locaties in Nederland. Ze keken naar de verschillende plantensoorten, maar ook naar factoren als stikstof, vochtigheid en zuurgraad van de bodem en combineerden dat met gegevens over insecten.

Dat onderzoek onthult dat in Nederland het aantal insect-bestoven plantensoorten afneemt, terwijl het aantal windbestoven soorten stijgt.

Het is uiterst zorgwekkend. Want het leeuwendeel van de planten in Nederland is voor de bestuiving afhankelijk van insecten. Als deze planten uit het landschap verdwijnen, betekent dat niet alleen dat er minder plantensoorten overblijven, maar ook dat er veel minder zaden en vruchten zijn voor vogels en andere dieren. Dat is niet de enige reden tot zorg want ook ons menu bestaat grotendeels uit insect-bestoven planten.

De onderzoekers zien nog mogelijkheden om het tij te keren. Zo pleiten ze voor het beperken van de uitstoot van stikstof. Daarnaast is het belangrijk om natuurlijke graslanden – vaak rijk aan de insect-bestoven plantensoorten die de afgelopen jaren in het gedrang zijn gekomen – beter te beschermen.

Link naar het artikel: https://besjournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1365-2664.14649

DE PROVINCIE OOST-VLAANDEREN EN RATO COÖRDINEREN HET BEHEER VAN DE AZIATISCHE HOORNAAR

In vergelijking met 2023 worden er dit jaar tot vier keer meer meldingen van nesten van Aziatische hoornaars verwacht. De Provincie Oost-Vlaanderen, RATO vzw en de Oost-Vlaamse steden en gemeenten slaan daarom de

Aziatische hoornaar ©Rik Desmet

handen in elkaar in de strijd tegen de invasieve exoot. Half april lanceerde de Provincie een oproep naar de lokale besturen om in te stappen in een gecoördineerd beheer. Van de 60 Oost-Vlaamse gemeenten reageerden 57 positief. De bestrijding blijft gratis voor melders op voorwaarde dat hun lokaal bestuur instapte in het gecoördineerde beheer. De bestrijding gebeurt op het terrein door opgeleide medewerkers van Rattenbestrijding Oost-Vlaanderen (RATO) vzw vanaf begin juni tot half november 2024.

De Aziatische hoornaar helemaal wegkrijgen uit Oost-Vlaanderen zal niet meer lukken. Door lokaal beheer wil de Provincie de negatieve gevolgen verminderen en beperken. Nesten die zich bevinden aan gebouwen, nesten laag tegen de grond of dicht bij bewoning geven meer overlast en krijgen prioriteit in de bestrijding.

Burgers die een Aziatische hoornaar spotten, kunnen hun waarneming melden op de website van Vespa-Watch: https://www.vespawatch.be/

De vrijwilligers van Vespa-Watch bekijken vervolgens of het effectief om een Aziatisch hoornaar gaat en geen gewenste inheemse soort.

Aan burgers wordt uitdrukkelijk gevraagd om zelf geen bestrijdingsacties te ondernemen.

Meer info over het beheer van Aziatische hoornaar in Oost-Vlaanderen vind je terug op https://oost-vlaanderen.be/wonen-en-leven/natuur-en-milieu/overlastsoorten/aziatische-hoornaar.html

AKKERKIEVITEN

Door het natte weer bleven dit voorjaar veel akkers lang onbewerkt waardoor kieviten kans kregen om te broeden. Over hoe het staat met de overleving van de kuikens is minder geweten. In Nederland deed men daar onderzoek naar. Maar liefst een kwart van de Nederlandse populatie kieviten broedt in akkerbouwgebieden. Dat is best opmerkelijk want akkergebieden lijken op het eerste gezicht een weinig aantrekkelijk broedhabitat. Wat drijft kieviten dan om toch op akkers te broeden en hoe succesvol zijn deze 'akkerkieviten' eigenlijk?

Het opsporen van een kievitsnest op een kale akker is eenvoudig. Kieviten concentreren zich jaarlijks rond dezelfde akkers, vooral daar waar natte laagtes en verslempte plekken aanwezig zijn. Er lijkt geen voorkeur voor een gewas, zolang het land maar grotendeels kaal is. De vroege nesten starten gemiddeld omstreeks 22 maart en rond eind april zijn er overal kievitfamilies en alarmerende ouders te zien, maar wat de onderzoekers opviel was dat na een week het alarmeren verstomde. Meteen daarna startten veel nieuwe nesten op de akkers, gemiddeld rond 24 april. Het is aannemelijk dat het hoofdzakelijk om vervolglegsels ging van broedparen die hun kuikens waren kwijtgeraakt. Eind mei kwamen deze nieuwe eieren uit en was het opnieuw een drukte van jewelste met rondrennende kuikens. Maar ook dat was spoedig voorbij, wederom gevolgd door nieuwe nesten. Tot ver in juni lagen er nog diverse actieve nesten op de akkers.

Bij slechts 5% van de nesten werd predatie vastgesteld. Ondanks dat de nesten werden gemarkeerd met een stokje waren agrarische activiteiten toch nog de belangrijkste verliesoorzaak. Opvallend is dat het de overgrote meerderheid van de broedparen niet lukte om de kuikens vliegvlug te krijgen. De totale kuikenoverleving bedroeg nog geen 12%, terwijl 24% nodig is om de populatie op peil te houden.

Wat dit onderzoek aan het licht heeft gebracht, is dat het grootste knelpunt voor de kieviten in de eerste levensweek van de kuikens zit, dan vindt de grootste sterfte plaats. Duidelijk is dat alleen nestbescherming voorafgaand aan grondbewerkingen niet genoeg is voor een gezonde kievitpopulatie. Zonder een aantrekkelijk opgroeihabitat voor de kuikens leidt dat niet tot een verbetering van het broedsucces. Wat precies de oorzaak is van de hoge kuikensterfte in de eerste levensweek is nog onduidelijk. Waarnemingen in het veld suggereerden dat de nabijheid van extensief (begraasd) grasland en/of natte plekken op akkers een positief verband hebben met succesvolle families.

(Nieuwsbrief Nature Today, 20-05-2024)

KAMSALAMANDER IN MERELBEKE

Nergens in Vlaanderen leven zoveel kamsalamanders als in Merelbeke, de populatie is er de laatste 20 jaar fors toegenomen.

Dat de kamsalamander het zo goed doet in Merelbeke is opvallend. De soort kan op veel plaatsen moeilijk overleven en is bedreigd in Europa. De opmars is het gevolg van een reeks inspanningen van geëngageerde inwoners, natuurverenigingen, De Vlaamse landmaatschappij, Provincie Oost-Vlaanderen en de gemeente Merelbeke.
Een van de redenen voor de opmars is de aanleg van ruim 70 nieuwe poelen. En ook de waterkwaliteit is er serieus op verbeterd. Ook libellen, waterkevers en waterplanten hebben daar voordeel bij.

KERKUIL OOST-VLAANDEREN

Voor de kerkuil was 2023 een geslaagd jaar. In Oost-Vlaanderen waren er naast 187 gecontroleerde nesten nog 16 vastgestelde broedgevallen, 9 mislukte broedgevallen en 3 vermoedelijke. De gecontroleerde nesten leverden 695 jongen of gemiddeld 3,7 jongen per nest. Voor heel Vlaanderen gaat het over net geen 1500 geregistreerde broedgevallen. Ook dit jaar lijkt een goed jaar te worden voor kerkuil (en torenvalk) met veel jongen.
(kerkuilenwerkgroep)

NIEUWE VINDPLAATSEN VAN ZELDZAME GROTE MODDERKRUIPER

Tot nu dacht men dat er in Vlaanderen nog maar enkele vindplaatsen waren van de grote modderkruiper. Recent eDNA-onderzoek van het INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek) heeft echter aan het licht gebracht dat de vis nog op meer plaatsen voorkomt dan eerder gedacht.
Zeer bemoedigend is ook de vaststelling dat de grote modderkruiper nog verspreid aanwezig is rond Gent, waar de laatste waarneming ook al uit 1986 dateert in Waarschoot. Zo is er eDNA aangetroffen in de natuurgebieden De Bourgoyen, De Assels en verder stroomopwaarts in de Latemse Meersen, allen in de Leievallei. Er is dus hoop dat de soort ook nog rond Deinze aanwezig is, daarvoor is nog verder onderzoek nodig.
Het feit dat de soort in deze nieuwe vindplaatsen zo lang onder de radar is gebleven, doet vermoeden dat de pas ontdekte relictpopulaties slechts beperkt in omvang zijn. Het huidige waterbeleid biedt meer aandacht aan natuurlijke processen zoals vernatting en het herstel van natuurlijke overstromingsgebieden. Zo bieden deze opmerkelijke resultaten alleszins hoop voor de toekomst van deze unieke vissoort in Vlaanderen.
(Persbericht INBO, 30-05-2024)

GEMEENTE ZWALM VERWERFT 10 HECTARE VOOR NATUURGEBIED

De gemeente Zwalm kocht op de gronden van de oude steenbakkerij te Roborst 10 hectare grond aan om te worden omgevormd tot natuurterrein. Het terrein diende tot nu voor o.a. activiteiten van leemontginning en aanvoer van slib en zal worden getransformeerd tot een brok natuur en zal fungeren als groene long. Deze aankoop betekent een serieuze inhaalbeweging in de natuurontwikkeling van de gemeente.
Een strategische natuurvisienota en inrichtingsplan vormen de basis voor de ontwikkeling van het terrein. Het plan richt zich op vergroening, landschap, beleving en waterberging, streeft naar een extensief beheer en moet een trekpleister vormen voor akkervogels en andere bedreigde diersoorten.

TWEE MATEN, TWEE GEWICHTEN

In Nederland werd klimaatactiviste Greta Thunberg tweemaal opgepakt. Eenmaal wegens deelname aan een wegblokkade, eenmaal omdat ze op een zebrapad ging zitten als protest tegen fossiele brandstoffen. *(De Morgen, 08-04-2024)* Het contrast met de aanpak van de protesterende boeren overal in Europa is groot.

LE ROY RINASSUR BVBA
Crelan
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
T. 09 385 44 60 - 09 385 61 32
e-mail: leroy@rinassur.be
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN VERZEKERINGEN

Boekbespreking door Walter Belis

Falk S. & Lewington R., 2024. *Bijen - Veldgids voor Nederland en Vlaanderen*, **Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen, 432 blz., ISBN 978 90 439 3220 2, € 45.**

Deze bijengids van Steven Falk en Richard Lewington is, zonder enige twijfel, met 275 soorten bijen, de meest complete veldgids in het Nederlandstalige taalgebied. De gids heeft een uitgebreide inleiding over de leefwijze van wilde bijen, en bevat gedetailleerde informatie over hun kenmerken, verspreiding en habitat. De ruim 700 kleurenfoto's en 1000 prachtige en uiterst nauwkeurige illustraties van Richard Lewington maken het makkelijker om de bijen te herkennen. Deze veldgids, die zich specifiek tot Nederland en Vlaanderen richt, is in grote mate de vertaling van de *Field Guide to the Bees ot Great Britain and Ireland*, maar met de nodige aanpassingen voor Nederland en Vlaanderen. Indien men de Engelse versie klakkeloos zou vertaald hebben, zouden ruim 110 soorten uit onze contreien ontbreken, waaronder enkele vrij algemene. Als men vervolgens alle ontbrekende soorten zou toevoegen, zou dit een grondige herziening van de determinatietabellen met zich mee gebracht hebben. Bijgevolg werd er geopteerd voor een tussenweg. Britse soorten die bij ons niet voorkomen werden weggelaten en soorten die dan weer in Nederland en België waar te nemen zijn, staan in deze gids. Met andere woorden zijn in de Nederlandse editie alle bijensoorten opgenomen die volgens het standaardwerk *De Nederlandse bijen* (Peeters *et al*. 2012) in Nederland algemeen tot vrij zeldzaam zijn, evenals enkele soorten die in Vlaanderen dusdanig vaak gevonden worden dat ze niet mogen ontbreken.

Gejl L., 2024[2]. Steltlopers van Europa, KNNV Uitgeverij Zeist, 378 blz. ISBN 978 90 5011 571 1 , € 39,95.

Deze publicatie is de tweede, ongewijzigde druk van *Steltlopers van Europa*. Toen het boek in 2016 voor het eerst verscheen was het ongetwijfeld het meest complete handboek dat alle 82 Europese soorten steltlopers beschreef. Het boek werd in verscheidene talen vertaald en blijft nog steeds een unicum in zijn genre. Deze uitgave, voorzien van schitterende foto's, silhouetten & vogelgeluiden, bespreekt 44 algemeen voorkomende broed- en trekvogels en 38 zeldzamere Noord-Amerikaanse en Aziatische dwaalgasten. De 600 detailfoto's werden gemaakt door 's werelds beste vogelfotografen. Ze vormen een perfect complement op de soortbeschrijvingen, die zijn aangevuld met beeldoverzichten, waarbij de soorten met elkaar vergeleken worden, silhouetten en vogelgeluiden inbegrepen. De foto's tonen vogels zowel in de vlucht als aan de grond en in verschillende kleden. Concreet vertaalt zich dat in beeldoverzichten van plevieren, strandlopers, ruiters, snippen en franjepoten, gerangschikt naar genus, grootte en kleed, met de specifieke veldkenmerken en verschillen. De platen met 189 silhouetten van staande en vliegende vogels zorgen voor een snelle determinatie. Daarnaast zorgt de auteur voor een uitvoerige achtergrondinformatie over de vogeltrek, broedbiologie, topografie, veren, ruicyclus en ruischema. De vogelgeluiden, die aan de hand van 44 QR-codes met een smartphone gescand kunnen worden, verwijzen naar opnames van de roep en andere geluiden. Lars Gejl staat bekend als één van de beste natuurfotografen ter wereld, gespecialiseerd in vogelfotografie. Hij is auteur en fotograaf van diverse natuur- en vogelboeken. Het voorwoord is van niemand anders dan Prof. Dr. Theunis Piersma, ecoloog en ornitholoog.

MEANDER #3
jaargang 22 | juli-augustus-september 2024
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773
driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Nieuwe ledenwandeling

Voorzitter Koen Houthoofd gidst de nieuwe leden rond in Zeveren Planke.
© Etienne Colpaert

Op een mooie Pinkstermaandagochtend in mei mocht de Natuurpuntafdeling tussen Leie en Schelde haar nieuwe leden verwelkomen op de 'nieuwe ledenwandeling' in de Zeverenbeekvallei. Onder 'nieuwe leden' verstaan we mensen wonend binnen het afdelingsgebied die het voorbije jaar lid geworden zijn van Natuurpunt, of mensen die al lid waren, maar recent verhuisd zijn. Plek van afspraak was 'het Zandwegelke,' langs de Kouter in Zeveren. De wandeling liep langs een deel van het 65 hectare grote natuurgebied. Onderweg stonden we stil bij de boeiende geologische geschiedenis van het ontstaan van de vallei en het waardevolle veengebied. Aan de Blekerij konden we de eerste bloeiende orchissen bewonderen. Voor vele nieuwe leden een eye-opener, deze b(l)oeiende natuur, zo dicht bij huis! Afsluiten deden we met een drankje en een babbel in de vogelkijkhut.

De eerste orchissen stonden mooi in bloei.
© Jens Loncke

Jens Loncke

v.u. Johan Cosijn, Berkenstraat 15, 9680 Maarkedal- T. 055 30 98 10